

ALBANIAN INSTITUTE FOR
INTERNATIONAL STUDIES

“Albania - Serbia: through the eyes of the media”

Dr. Ledion Krisafi

AIIS 2017

Table of Contents

1. Introduction	3
Why to monitor and study the media.....	5
2. Executive Summary	7
What is reported?	8
How are issues reported?	9
3. Methodology	11
Selecting the sample.....	11
How is connotation defined.....	13
4. Main findings and analysis	15
The general picture.....	15
Connotation.....	21
Case studies.....	24
1. <i>The internal affair: The Serbian Presidential Elections</i>	25
2. <i>The Crucial issue: Serbia-Albania relations</i>	28
3. <i>Serbia-Kosovo relations</i>	32
5. References	36

1. Introduction

The relations between Albania and Serbia have made important steps forward in the last 2-3 years, especially after Albania's Prime Minister Edi Rama visit in Belgrade, in November of 2014. Rama visited Belgrade again in October of 2016 during the Belgrade Security Forum, in which he met again the Serbian Prime Minister Aleksandar Vucic. A few days after the Belgrade Security Forum, Rama and Vucic were in Nis in southern Serbia during the promotion of the joint chamber of commerce Albania-Serbia. These developments were almost unimagined a few years ago. But as the football match of October 2014 in Belgrade between Albania and Serbia and the recent incidents in Kosovo with the Serbian train Beograd-Mitrovicë showed, the improvement of the last years could rapidly turn into a "war of words" between the two countries. This happens because the foundations upon which this new relations are being built are not deep enough to hold them.

Also in the last years the amount of economic activity between the two countries has increased, but it is still minimal for two countries so close to each other. Policy papers by the Albanian Institute for International Studies (AIIS) have analyzed this increased economic activity and its future potential. But the economic relations are more difficult to change than the political relations, because in the last decades the economic relations of Albania and Serbia have been concentrated in different directions. Serbia is economically linked with the countries of Central Europe and former Yugoslavia, while Albania is economically linked with Italy and Greece. This decades-old pattern is difficult to change. History shows that economy trespasses the political barriers. The reason that the economic relations between Albania and Serbia are and have been so few lies more with the economic capacities of the two countries and what they can offer to each other, than with the political will or the historical issues.

But Albania and Serbia don't have unresolved problems between them. Albania and Serbia don't even share a border between them since Kosovo declared independence in 2008. In 2015 AIIS published a study about the perceptions that the Albanian public has about Serbia and the Serbian-Albanian relations. The study showed that Albanians perceive as normal the relations with Serbia and most of them expected the relations to improve in the future. Also most of the

respondents said that the main threat to Albania was Greece and not Serbia. This is understandable because Albania shares a border with Greece and there are unresolved issues between the two countries. However, a big majority of 65% of respondents said that no country is currently a threat to Albania.¹

But, as the study showed, the main problem in the relations between Albania and Serbia, which indirectly affects and hampers them, is Kosovo, or more exactly the different points of view about the future of Kosovo. It is difficult to imagine really good Albania-Serbia relations without a definite solution of the Kosovo issue. 86% of the respondents said that the most important obstacle in the relations between Albania and Serbia is the “historical hostility between the two nations” and “Oppression of Kosovo Albanians and criminal heritage of the Milosevic regime in Kosovo”. Almost all the responses to the question of the main obstacle between the two countries had no relations with real problems between Albania and Serbia. Nevertheless, 61% of the respondents said that Albania and Serbia should deepen their relations regardless of Kosovo.²

The main direct “problem” between Albania and Serbia is the low level of knowledge about the culture and history of each other. This, combined with the issue of Kosovo has resulted in a certain indifference about Serbia and the relations between Albania and Serbia in the Albanian public and as will be seen in this study, in the Albanian printed media also.

In the AIIS survey of 2015 almost 83% of Albanians have never been in Serbia and almost 80% have never read a Serbian author, even though there are a lot of them translated in the Albanian language. Also the same survey conducted in Serbia yielded even bigger percentages. 98% of Serbs have never read an Albanian author and 96% of them have never seen an Albanian movie. As was the case in Albania, the majority of Serbs also think that the historical hostility between

---

¹ Alba Cela, *Albania-Serbia relations in the eyes of the Albanian public 2015*, AIIS, Friedrich Ebert Stiftung, 2015

² Ibid.

the two countries and the issue of Kosovo are the main obstacles to the Albania-Serbia relations, and not any direct specific issue.³

The past shows that those who know little of each other's customs, culture and history, tend to be more prejudiced against each other. One of the first steps in the future improvement of the relations between Albania and Serbia lies here.

In general, Albanians are curious to know more about Serbia and to establish closer relations with Serbia. This is a fertile ground for the politics in Albania and Serbia to do more to know each other and to build future relations based on this desire, because with the knowledge comes the economic and political cooperation.

Why to monitor and study the media?

The study of media is important because she is responsible in a large measure of the perceptions about a certain case that exist at the general public. Especially in this case where the perceptions that Albanians have for Serbia are mostly not positive because of the history textbooks which every Albanians read and learn since the first years of their schooling. The case of the relation between Albania and Serbia is filled with stereotypes created by the history between the two countries, and in this direction the media can help to overcome the stereotypes and the general perceptions. As was seen in the survey above, "historical reasons" are the most important obstacles in the relations between Albania and Serbia; especially the case of Kosovo looms large in the relations between the two countries. As will be seen also in this study, in the Albanian press Serbia appears in a large measure in relation with news that concern Kosovo also.

Also the study of media helps to understand the perceptions of the Albanian public that were mentioned above. In this case media can't help to understand why those perceptions are formed,

---

³ Ipsos Marketing, *Public opinion in Serbia - Citizens' attitudes on Albania and Albanians and perception of relations Between peoples and states*, Friedrich Ebert Stiftung, European Movement in Serbia, 2015

because those are perceptions that are formed by the history of the relations between Albania and Serbia. The media does not form them, but the media can in a large measure help to improve the perceptions that Albanians have for Serbia and the Albanian-Serbian relations. This role of media is further amplified by the fact that, as the survey above demonstrated, few Albanians visit Serbia, few Albanians have any knowledge of Serbian literature and Serbian culture in general.

The big role that media could play in these cases is well known. For example, after the infamous football match between Serbia and Albania in Belgrade in October of 2014, when a drone interrupted the match and created physical confrontations between the players, the reporting of the match in the Serbian media was not neutral. The reporting amplified the perceptions about the Albanian nationalism and the media without any facts established a link between the drone and the Albanian national football team, while later it was revealed that the drone was the work of a single person without any links to the Albanian national team or Albanian Football Association. This is an example that illustrates the impact that media has in a communication society like ours.

2. EXECUTIVE SUMMERY

In the period January-June 2017 that this study covers, there were few direct important issues in the relations between Albania and Serbia. Some important issues of the past months as the joint chamber of commerce Serbia-Albania or the project for the highway Nis-Durrës made no apparition at all in the Albanian printed media in the period mentioned above. Other issues, like President Nishani's visit in Preshevo and Bujanovac, which was the first visit of an Albanian President in those Albanian-majority population municipalities, was reported very little in the press.

An important internal issue in Serbia like the presidential elections held on 2 April were also little reported in the Albanian media. Serbia featured in the articles in the Albanian printed media largely connected with issues related to Kosovo. Haradinaj's arrest in France based on a on a Serbian arrest warrant for alleged war crimes, was widely reported. Also the issue of the Serbian train Beograd-Mitrovicë painted with inscriptions "Kosovo is Serbia" in different languages and the reactions about the train in Albania, Kosovo and Serbia featured prominently in the Albanian media.

The relations Serbia-Albania were less reported than the issues related with Kosovo. Some of the reporting was about reactions from Albania and Serbia about Kosovo and some others were mainly positive articles about the rising economic cooperation between the two countries and some joint cultural activities. A negative connotation in these articles was present in only 17% of the cases, while 28% was positive and 55% neutral.

Generally, Serbia and the Serbian-Albanian relations are less covered in the Albanian press than the relations with Greece or Kosovo. The fact that Greece and Kosovo are more present in the Albanian printed media and there is more interest about those two countries could be explained in two ways.

First, as was mentioned above, in the survey realized by the Albanian Institute for International Studies, Albanians view Greece as the main threat, not Serbia. Albania shares a border with Greece and there are some issues still unresolved between the two countries. On the other hand, Albania doesn't have a direct border with Serbia and there are no unresolved issues between Albania and Serbia. This considerably limits the interest of the Albanian printed media for Serbia and the Serbian-Albanian relations.

This study tried to answer two questions: ‘‘*what* are the main issues the Albanian printed media covered during this six months period in relation to Serbia and the Serbian-Albanian relations?’’ and ‘‘*how* did the Albanian printed media covered these relations?’’. The answer to these two question of *what* and *how* provides a general picture of how Serbia and the Serbian-Albanian relations are reported in the Albanian printed media. The study shows that the coverage is mostly *situational* depending on certain issues under consideration, but there is a continued presence of Serbia in the Albanian printed media throughout all the period covered in this study.

What is reported?

This study analyzed a sample of 131 articles spread over six months and four newspapers: three Albanian-language dailies – Mapo, Panorama, Shqiptarja.com; and one English-language weekly – Tirana Times. The study shows that Serbia and the Serbian-Albanian relations are less reported in the Albanian printed media than other countries like Kosovo or Greece. The intensity of coverage was dependent on certain issues that attracted public's attention at a certain time. January was the peak month with 41 articles, while February had only 9. The other four months were almost even with 18 to 23 articles for each month. *Tirana Times* was the newspaper with most articles, 42, a little more than the other two Albanian-language dailies *Panorama* and *Shqiptarja.com* with 35 each. *Tirana Times* was also the newspaper with the most positive articles, 21% of all its articles had a positive connotation.

The peak of reporting in January is explained by some issues related with Kosovo in that month, which were covered widely in the Albanian printed media. The arrest of Ramush Haradinaj in France, the Serbian train Beograd-Mitrovicë, the wall in the Serbian part of Mitrovica in North

Kosovo and the reaction from high officials in Albania, Serbia and Kosovo about these issues, resulted in the largest number of articles in January.

Some other issues like the Presidential elections in Serbia, direct relations between Serbia and Albania, were present in the Albanian media especially in the months of March and April.

86% of all the articles in the Albanian printed media had a political nature, while only 6% were cultural\sport and just 5% economical. The English-language weekly *Tirana Times* had most of the articles about the economic cooperation between Albania and Serbia. This focus on politics shows that the Albanian printed Medias tend to go after *sensational stories* that could produce headlines. The stories that made headlines in January were almost forgotten in February.

How are issues reported?

Apart from the quantitative measurement, this study was also focused on the content analysis of the articles with a specific emphasis on connotation. This study established four categories of connotation: neutral, positive, negative and quasi-negative. The evaluation of connotation was based upon the language used in the article and if the author expressed or no his views and opinions. The study shows that the majority of the articles had a neutral connotation.

The overwhelming majority of the articles analyzed in this study had a neutral connotation. 70% of them were neutral, while 16% were negative and 9% positive.

The study shows that the connotation depended on the issue that was reported. The negative connotation was mostly in articles related to Kosovo, while the positive connotation to articles related with the Albanian-Serbian economic and cultural cooperation.

All of the newspapers analyzed in this study had a majority of neutral connotation in their articles. *Shqiptarja.com* had 94% neutral connotation, *Panorama* 70% and *Mapo* 63%. *Mapo* and *Panorama* were the newspapers with the most negative connotation in their articles, with 26 and 27% respectively.

From the stories that were reported the most, there was none that had a majority of positive connotation, but there wasn't also one that had a majority of negative connotation. All the stories that were covered the most had a majority of neutral connotation.

If the data analyzed in this study were considered without the issues related to Kosovo and focusing only on direct Serbia-Albania relations or Serbian internal issues reported in the Albanian printed media, the neutral connotation would be much larger as would be the positive connotation.

The study shows that there is no *main theme* throughout the sample. The reporting about Serbia and Serbia-Albania relations is mostly *situational*, dependent on certain issues that are "hot" for a certain period of time and then die out. Even the reporting of Serbia related with Kosovo is not a continuous theme, but dependent on certain events.

3. Methodology

The primary research method is a basic content analysis that is quantitative and qualitative media monitoring. The content to be analyzed is made up of articles in the Albanian press. AIIS has used the same method in other similar studies: *Greece and the Albanian-Greek relations in the Albanian Printed media 2014*; and *Kosovo and the Albanian-Kosovo relations in the Albanian printed media 2016*.⁴

Selecting the sample

This study monitored three Albanian-language dailies *Mapo*, *Shqiptarja.com* and *Panorama*, and one English-language weekly *Tirana Times*. The selection of the Albanian-language newspapers was *a priori* because of the number newspapers they sell, while the English-language weekly was selected because of the English-language audience it reaches in Tirana, mainly composed of the foreign diplomatic missions and different international organizations in Tirana.

After the initial selected, these Medias were monitored for a period of six months, from January 2017 to July 2017. This period was selected because the previous months of the year 2016 were important and eventful for the Albania-Serbia relations. In the last months of 2016, the Albanian Prime Minister Edi Rama visited again Belgrade to participate at the Belgrade Security Forum together with the Serbian Prime Minister, Aleksandar Vučić. Also while in Belgrade, Rama promoted his book “Kurbani” translated in the Serbian language. A few days later in Nis in southern Serbia, was created the joint Albania-Serbia chamber of commerce. These developments were expected to create news in the coming months that are monitored in this study.

---

⁴ Dritan Sulçebe, *Kosovo and the Albanian Kosovo relations in the Albanian printed media 2016*, Albanian Institute for International Studies and Friedrich Ebert Stiftung, Tirana 2016.

Sashenka Lleshaj, Dritan Sulçebe, *Greece and the Albanian-Greek relations in the Albanian printed media 2014*, Albanian Institute for International Studies and Friedrich Ebert Stiftung, Tirana 2014

In order to have a representative sample of articles, 10 pre-defined keywords were used to search the Medias, like: Serbia, Beograd, Vucic, Albania-Serbia chamber of commerce, Nis-Durres highway, Nikolic, Dacic, arrest of Haradinaj, Beograd-Mitrovice train, Albania-Serbia cooperation. The search was done with Albanian keywords for the Albanian-language newspapers and with English keywords for the English-language newspaper. For the Albanian-language newspapers the keywords were modified in order to reflect the changes of the grammatical cases of the Albanian language.

This search resulted in 301 articles, but only 131 were relevant for this study. This disparity between the overall articles and the selected articles for this study happened mainly because of two reasons. Firstly, because in many cases there was a duplication of the articles, once appearing in the front page and than again inside the newspaper. Secondly, because in many cases Serbia was mentioned in an article without having a direct link with the Albania-Serbia relations and without having to do with an internal issue of Serbia reported in the Albanian media.

Also the number of articles relevant for this study is considerably smaller than for the other two similar studies that the Albanian Institute for International Studies has done for Greece and Kosovo, where the relevant articles were 225 and 227 respectively.

The smaller share of articles concerning Serbia and the Serbia-Albania relations in the Albanian printed media could be explained by the relatively little interest that the Albania media has for Serbia and the relations between the two countries; and by the fact that in the period analyzed by this study, January-June 2017, there were no big and important issues in the relations between Albania and Serbia or in Serbia itself which would had aroused the interest of the Albanian printed media. If this study would had been done after the football match in October of 2014 and the subsequent visit of the Albanian Prime Minister Rama in Belgrade in November of the same year, or if the study were done in the second half of the 2016 with Rama's second visit in Belgrade, with the joint chamber of commerce, etc., the number of articles in the printed media could had been greater.

Consequently, this small number of articles concerning Serbia compared with those for Kosovo and Greece isn't totally a sign of little interest for Serbia in the Albanian printed media, but also the result of the circumstances of the period when this study was done.

How is connotation defined?

A central part of this study is the analysis of content that is done through an analysis of the connotation of the articles, main themes and the discourse used. The analysis of connotation of the articles is one of most important aspects of this study. For this purpose initially were pre-established three main categories of connotation: *neutral*, *positive* and *negative*. This division of the main categories of connotation is a little arbitrary and there were instances where the distinction between negative and neutral was not well defined. There were articles where the language used and the stance of the author was mostly neutral, but in certain places were used words and phrases with a negative or ironic connotation, but which weren't sufficient to characterize the entire article as negative. For this purpose in some articles another connotation was used to describe the content: *quasi-negative*.

The method used to define the connotation of an article was made according to the language used, the tone and a specific words usage. How an article was judged to contain a negative, positive, neutral or quasi-negative connotation was pre-determined, in order to be as much precise as is possible in the analysis. The categorization was done in the following way:

- An article was classified as having a *neutral* connotation when a moderate language was used, when the opinions of the author were not included in the article, where the positions of all the parties concerned in the case were mentioned. Overall the language used and the photos accompanying the article didn't leave any negative or positive impression on the reader.
- An article was classified as having a *positive* connotation when 1) were used words like cooperation, partnership, agreement, improvement, support, etc.; 2) there was a

noticeable opinion, position or view of the author and the tone was used to emphasize positive aspects of the issue; 3) the photos or pictures accompanying the article created a positive image to the reader.

- An article was classified as having a *negative* connotation when 1) were used words like conflict, war, problem, confrontation, distrust, etc.; 2) the personal opinions of the author were notably expressed, when only the views of one of the parties to the issue were expressed, when the tone used emphasized a negative aspect of the issue; 3) when the photos and pictures used created a negative impression on the reader.
- An article was classified as having a *quasi-negative* connotation when the words used were mostly negative but the opinions and view of the author were hardly noticeable, or when the opinions and the view of the author were expressed leaving in this way a quasi-negative impression, but the language used was neutral. Mostly these articles could be classified as having a negative connotation, but the differentiation here has been made in order to draw a distinction between those articles that were completely negative in their language and the views of the author and those articles where one of these elements was neutral.

These definitions serve as a guide to the content of the articles analyzed in this study, but it is difficult to be totally objective about the connotation of an article. In many cases only a word or a phrase could change the overall connotation of the article.

4. Main findings and analysis

A study like this is not complete only with the quantitative data. To better understand how Serbia and the Albania-Serbia relations are reported in the Albanian printed media, there is necessary an analysis of certain issues reported in the press concerning those relations. For this purpose, this chapter is divided in two main parts. In the first will be given the quantitative results of the study and in the second part three main issues will be analyzed: 1) the presidential elections in Serbia; 2) the relations between Albania and Serbia; and 3) the relations between Serbia and Kosovo.

By selecting these three issues to be analyzed in-depth, we can understand how is reported in the Albanian press an important issue for Serbia and the region as the presidential election in Serbia. Also it is understand how the direct relations between Albania and Serbia are reported and with the analysis of the third issue related with Kosovo, we can understand the role that Kosovo has in reports related to Serbia in the Albanian press.

General picture

Of the 131 articles relevant for this study, most of them were published by the English-language weekly *Tirana Times*.

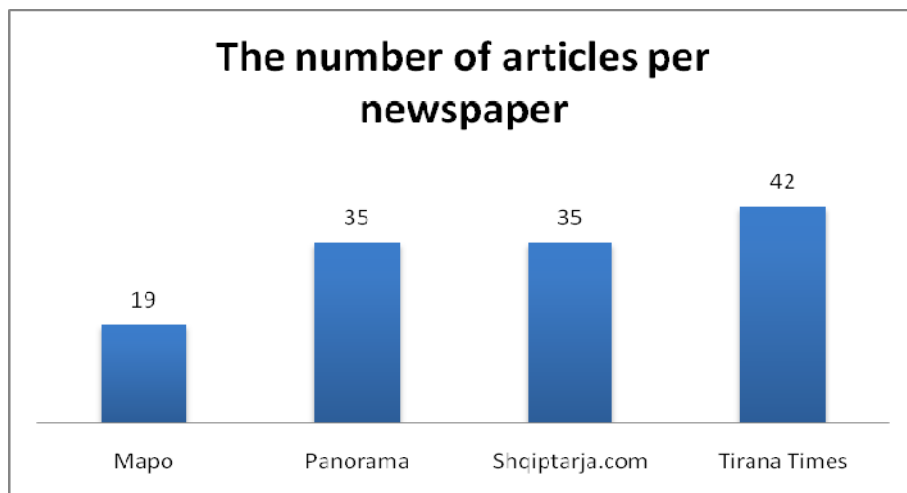

Chart 1

Tirana Times had 42 articles, *Panorama* and *Shqiptarja.com* had the same number of articles, 35, a little less than the English-language newspaper and *Mapo* had the least with 19 articles. This share of the articles and *Tirana Times* being the first is explained by the fact that *Tirana Times* is more attentive to the international relations of Albania compared with the other daily newspapers. Also *Tirana Times* regularly reports the activities of the Albanian Institute for International Studies, which organizes a lot of activities concerned with the Albania-Serbia relations.

Moreover, articles were classified based according to their focus, if they were directly related to the Albania-Serbia relations or were about internal issues in Serbia that could have an indirect impact on the relations between the two countries. Of the 131 articles analyzed in this study, only 55 of them, almost 42% of the total articles were focused on the direct relations between Albania and Serbia or on internal issues of Serbia. This small percentage of the overall articles analyzed in this study that are either focused on Albania-Serbia relations or internal issues of Serbia is explained by the fact that in a lot of articles analyzed in this study, Serbia appeared in the Albanian printed media through news related with Kosovo, which can't be classified as an internal issue of Serbia and neither as directly related with Albania-Serbia relations.

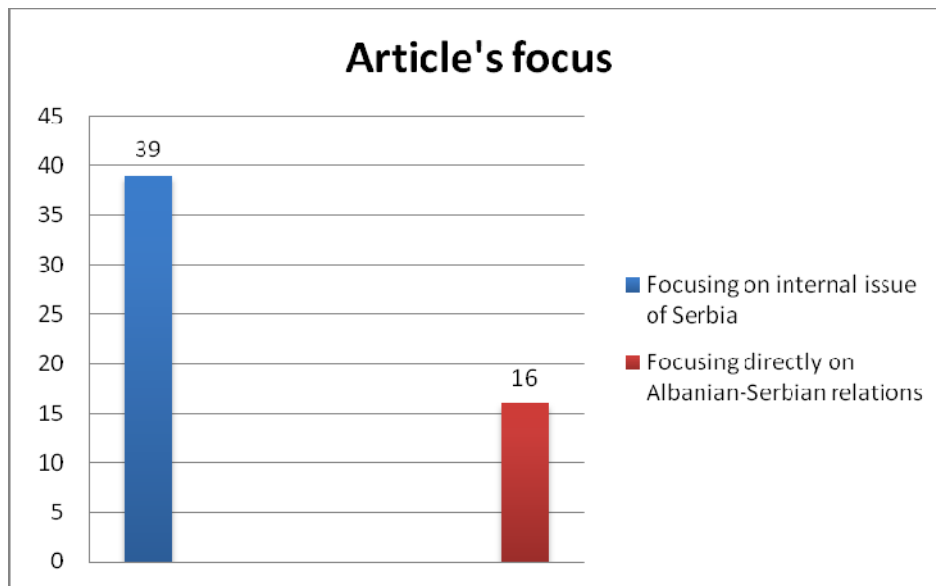

Chart 2

Of these 55 articles, the majority (39 of them) were focused on internal issues of Serbia, especially on the presidential elections in April 2017, and the others on Serbia's relations with the European Union. Of the 16 articles focusing directly on Albanian-Serbian relations, some of the most important issues were the visit of the Albanian President in Serbia in the Albanian-majority municipalities of Preshevo and Bujanovac and the cooperation between Albania and Serbia, especially in the economic sphere.

In addition to this focus-based categorization, the articles were also categorized by the main issues that were reported in the six months that this study covers. Thus, the main issues reported were: presidential elections in Serbia, the relations between Serbia and Albania, Haradinaj's arrest, Serbia-Kosovo relations, Nishani's visit in Serbia.

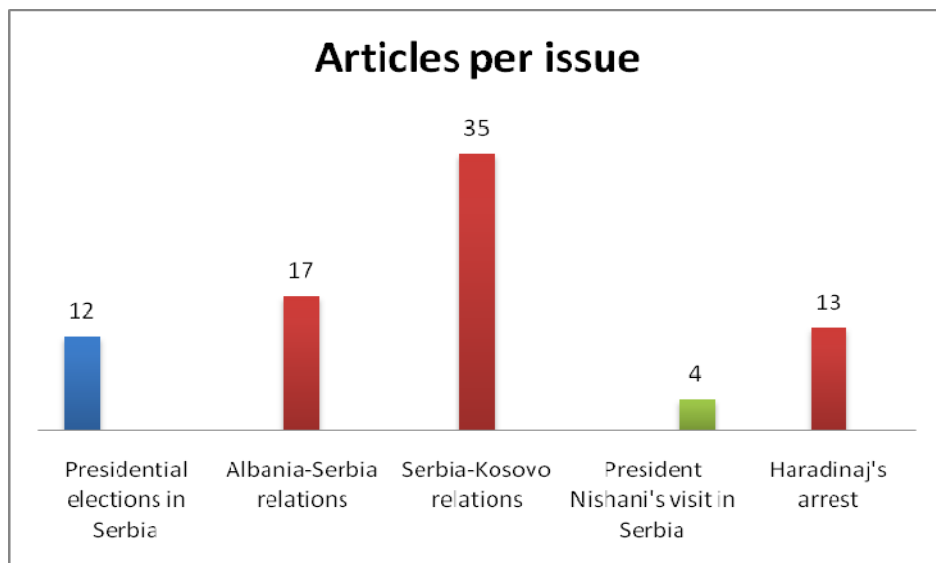

Chart 3

As it is visible from the chart 3, Serbia appears in the Albanian printed media mostly through Kosovo and the Serbia-Kosovo relations. The Haradinaj's arrest issue is also a case where Serbia appears in the Albanian press through an issue related with Kosovo and not directly with Albania-Serbia relations. This is important to be evidenced, because it shows that the main topic of interest for the Albanian printed media in relation with Serbia is Kosovo and the issues related to the Serbia-Kosovo relations. The chart and the results show that these issues are much more interesting for the Albanian press than the issues directly related with the Albania-Serbia relations, or an important internal issue for Serbia as the presidential elections, the results of which has indirect effect on the entire region. Even an historical visit in Serbia by the Albanian President Bujar Nishani is scarcely reported in the Albanian press.

When it comes to the *monthly spread of articles* the peak is on January, which is explained by the fact in that month there was Haradinaj's arrest in France, which was amply reported in the Albanian media. Also January was the case of the Serbian train Beograd-Mitrovicë painted with nationalistic inscriptions, which in this study is included in the Serbia-Kosovo relations. The month of April coincides with the presidential elections in Serbia, which were duly reported in the Albanian printed media.

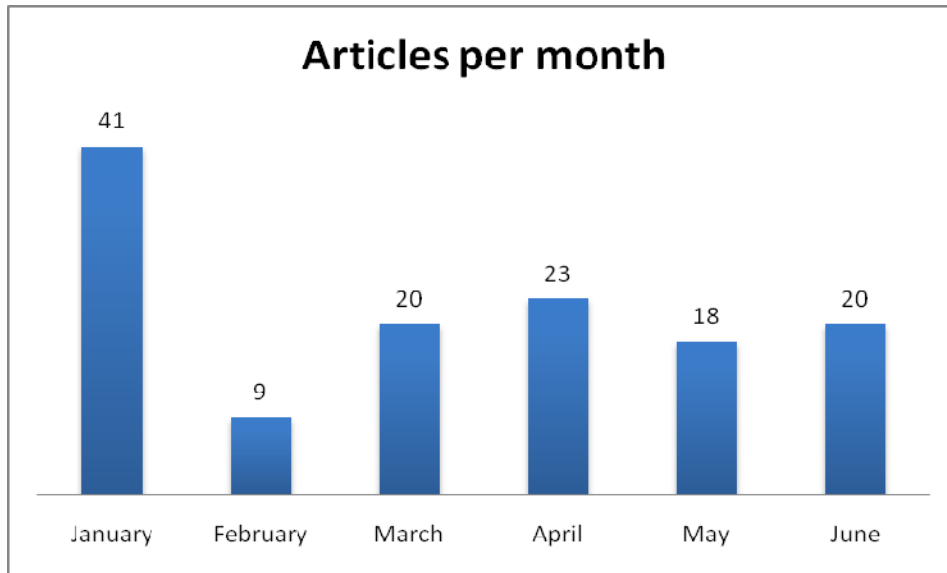

Chart 4

From the chart it is visible that there are great oscillations in the reporting of Serbia and Albania-Serbia relations. For example the month of February has only 9 articles, from 41 a month before. For the other four months there is no great difference in the reporting. As the next chart show about the *monthly spread of articles by newspaper* there is a great oscillation from January to February for different newspapers, but there are also great oscillations between each newspapers even in the same months, as is the case of January.

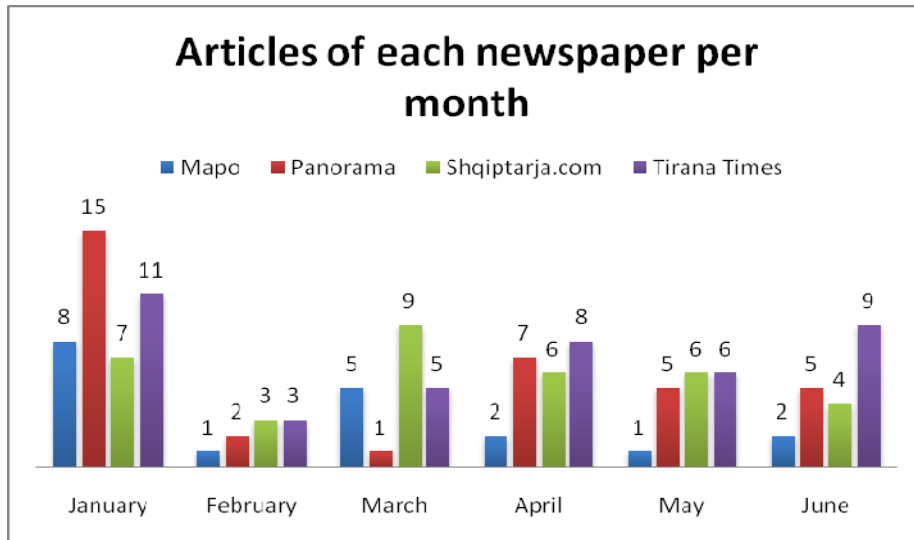

Chart 5

For example, in January *Panorama* has 15 articles while *Shqiptarja.com* and *Mapo* only 7 and 8 respectively. In March also there is a great difference between the newspapers. *Shqiptarja.com* has 9 articles in March, while *Panorama* only 1. In April *Tirana Times* have 8 articles, while *Mapo* only 2.

This great oscillation isn't only in a single month between different newspapers, but also for a newspaper in different months. Analyzing a single newspaper by its monthly articles, it is seen that for example *Panorama* goes from 15 articles in January to only 1 in March or 2 in February.

Finally the articles were also categorized according to their *nature*: political, social, culture, sport. The overwhelming majority of articles were political, 86% out of 131 articles. A fraction of them were divided between culture\sport, economy and social issues. Even though Albania and Serbia created a joint chamber of commerce last October, the economical issues were hardly reported in the Albanian printed media. A part of that 6% which culture shares with sport is not directly connected to the Albanian-Serbian relations, but to the fact that an Albanian jumper, Izmir Smajlaj won a golden medal in an Athletics Championship organized in Belgrade.

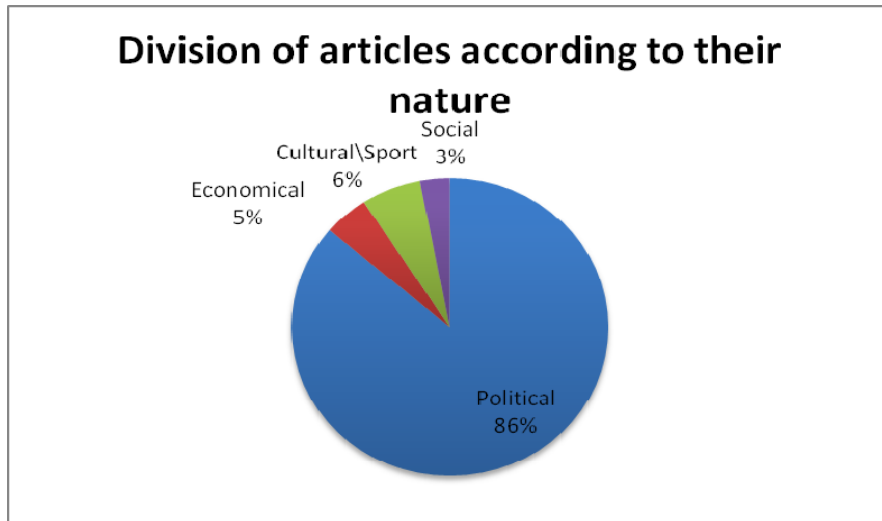

Chart 6

Connotation: how the issues were reported

The analysis of the number of articles reported in general and in particular by every newspaper and the analysis of the main issues that were reported is not enough. To have a better and more complete understanding of how the Albanian printed media reports news concerning Serbia and Serbia-Albania relations, it is important to analyze the connotation of the articles reported. In this way we can gain an understanding of several issues are reported, how are the main actors, the politicians, the diplomats, etc., portrayed. By analyzing the connotation we can understand why a certain title was chosen or a certain photo was used. Also, through the connotation we can understand the point of view of a particular newspaper about Serbia and the Serbia-Albania relations.

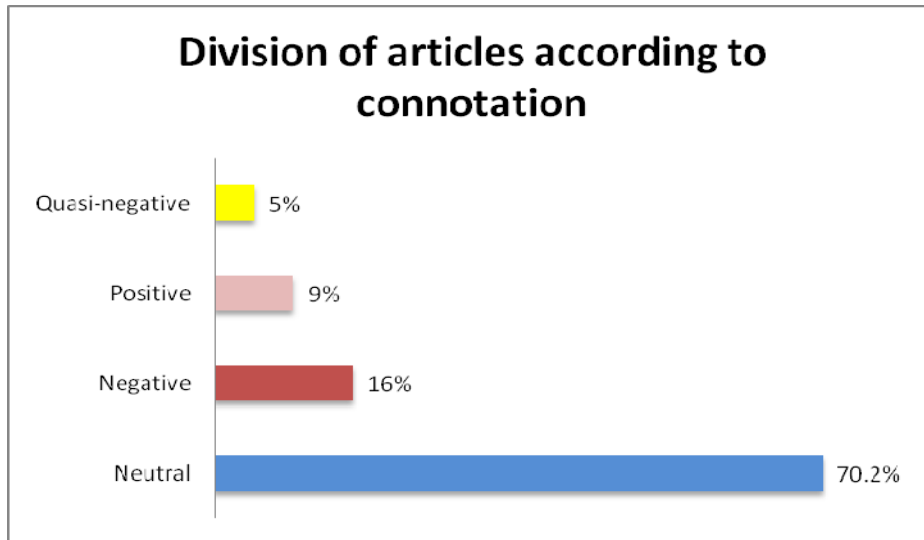

Chart 7

As was previously explained, the 131 articles included in this study were categorized by four different categories of connotations: neutral, negative, positive and quasi-negative. As chart 7 shows the overwhelming majority of the articles had a neutral connotation. In them the language was moderate without expressing the views and opinions of the author. 16% of the articles had a negative connotation and only 9% were positive. The articles that had positive connotation were mostly about cultural issues and recent economic cooperation. The articles that had a negative connotation were about issues mainly related with Kosovo and Haradinaj's arrest in France.

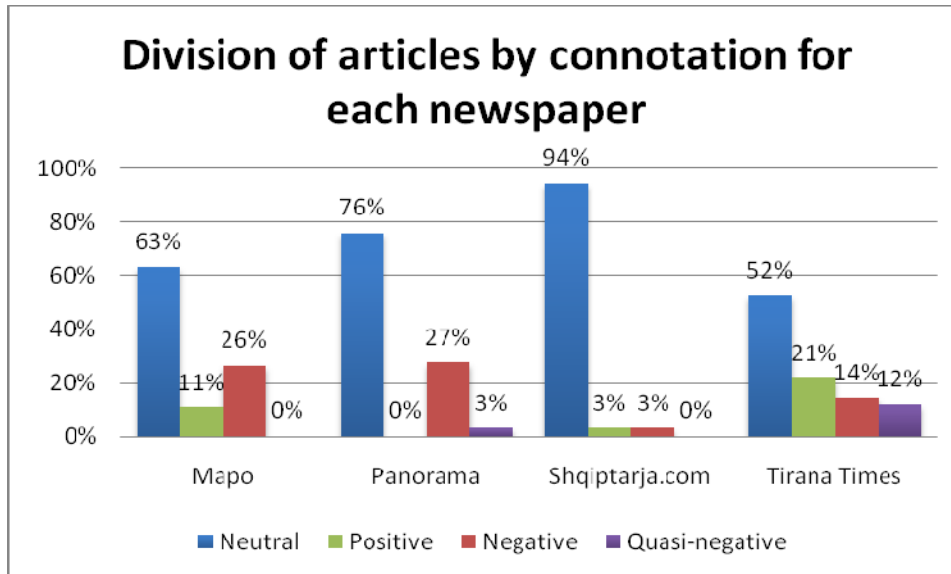

Chart 8

All the newspapers included in this study had a majority of neutral connotation. *Shqiptarja.com* had most of them, 94% of all its articles had a neutral connotation. *Panorama* was second with 76% of the articles with a neutral connotation. The newspaper with the most positive articles was *Tirana Times*, while the newspaper with the least positive articles was *Panorama*, which had none. *Panorama* and *Mapo* were the newspaper with the most negative articles, with 27 and 26% respectively, while *Tirana Times* had 14% of its articles with a negative connotation. The newspaper with the least negative connotation was *Shqiptarja.com*, with 3%.

Case studies

After getting a sense of the general picture of Serbia and Serbia-Albania relations in the Albanian printed media, this part will give more in-depth insights about three specific issues reported in the six months period that this study covers. The choice of the issues here analyzed is made to give a three dimensional understanding of the way that the printed media in Albania reports about Serbia and Serbia-Albania relations. The three cases analyzed are: Serbia's presidential elections, Serbia-Albania relations and Serbia-Kosovo relations.

The first case, the presidential elections in Serbia can make us understand how an internal issue in Serbia with possible effects on the entire region is reported in the Albanian printed media. The analysis of the second issue, that of the Albania-Serbia relations, is one of the crucial points of this study. It shows how much interested is the Albanian printed media about this issue. And the third case, that of the Serbia-Kosovo relations, shows one of the most important things when we consider the relations between Serbia and Albania: the role of Kosovo.

1. The Internal Affair: The Serbian Presidential Elections

Background

Tomislav Nikolic, President of Serbia since he beat Boris Tadic in the second round in 2012, decided to not candidate for a second presidential mandate. His decision was forced because the major political Party in Serbia, the Progressive Party, founded by Nikolic but directed by the Prime Minister Vucic, did not support him for a second presidential mandate. Nikolic had been a weak President, overshadowed by the Prime Minister Aleksandar Vucic, even though Serbia is a semi-Presidential Republic. Instead, the Progressive Party as the Presidential candidate proposed Vucic himself. In this way the center of the political power in Serbia will change from the Prime Minister, who will be a weak figure as it was during Tadic's term presidential term, to the new President.

In the elections held on 2 April Vucic won the absolute majority of the votes in the first round. He won 55% of votes while his main rival Sasa Jankovic won a distant 16%. The results of Serbia's Presidential elections were closely followed in the countries in the region, because of the effects that the results could have on the general situation in the Balkans. The fact that Vucic was the favorite to win meant that little would change in Serbia's relations with the other Balkan countries.

This was important also for Albania and the Serbia-Albania relations, because Vucic and the Albanian Prime Minister Edi Rama have created a close relationship in the last 2-3 years, with the support of the European Union. Vucic's victory in the elections means that this relation will hardly change. Instead, the improvements that have happened in the relations between the two countries in the last years, because of Vucic and Rama, now could be strengthened. Rama won the absolute majority in the parliamentary elections in Albania and so has a free hand to shape Albania's foreign politics as he likes, while Vucic by becoming President and nominating a weak figure as Prime Minister, will have in his hands all the possible power to direct Serbia's foreign

politics as he desires. Because of this importance about the Serbia-Albania relations it is interesting to see how it was reported in the Albanian printed media.

Also the analysis of this issue gives a sense of how the internal issues of Serbia are reported in the Albanian press, how much is the interest for these kind of issues, the effect of which goes beyond the frontiers of Serbia.

General quantitative data on coverage

In general the Albanian printed media showed little interest about the Presidential elections in Serbia. Only 11 articles out of 131 were dedicated to this issue, while one of the newspapers analyzed in this study had zero articles about this issue. *Shqiptarja.com* and *Panorama* had most of the articles, with 6 and 4 respectively. Mostly they were simple news reporting. There was no in-depth article about the Presidential elections in a country so close to Albania and there was no article explaining the implications of Vucic's victory for the Serbia-Albania future relations. It could be said that the reporting about this issue was mostly superficial.

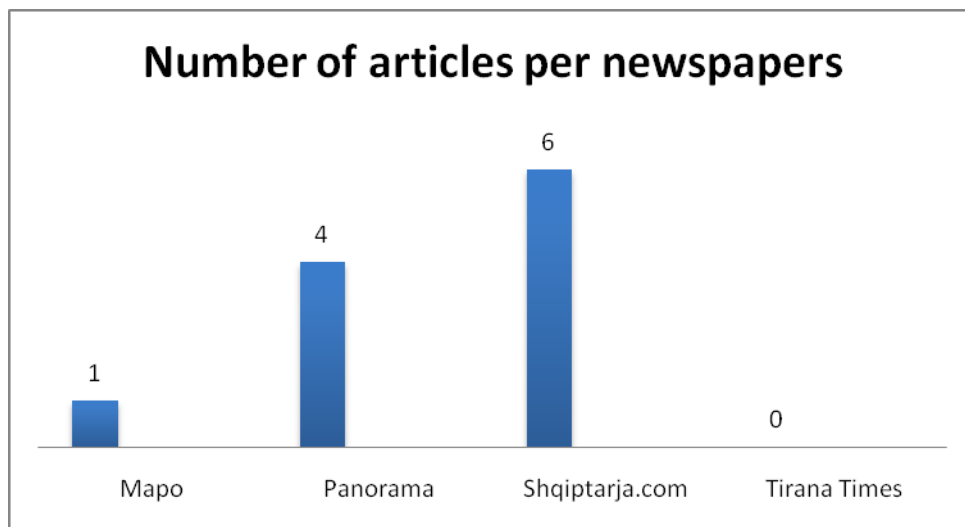

Chart 9

As the elections were held in April the peak of reporting in the Albanian press was in April with 8 articles. It is understandable the zero articles for January and February, but in March there was no article in the Albanian printed media about the forthcoming Serbia's Presidential elections, about the possible candidates etc. The articles in May and June were more about the consequences of Vucic's victory, especially about the new Prime Minister.

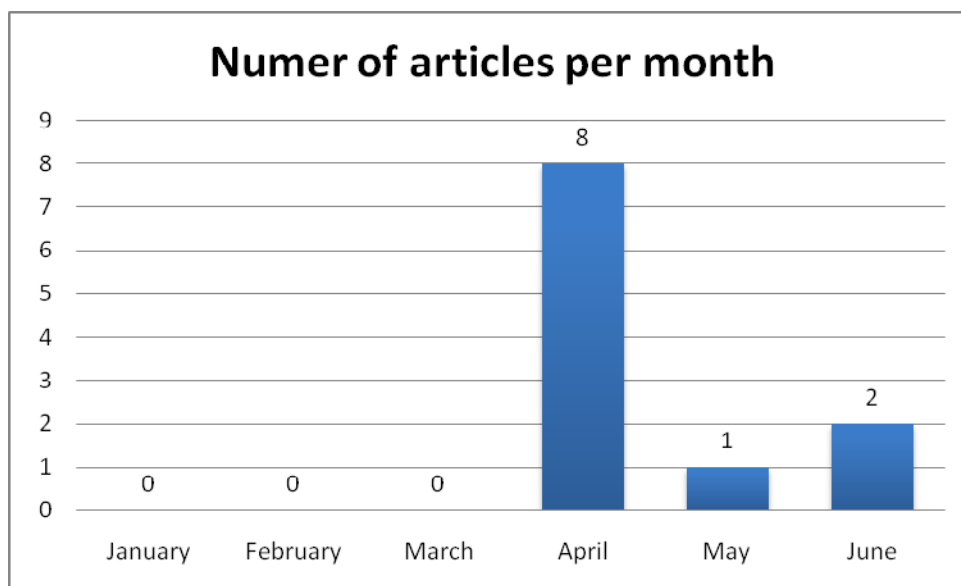

Chart 10

Connotation

Out of 11 articles in the Albanian press about this issue, only 1 had a negative connotation, mostly about the situation in Serbia after the elections.

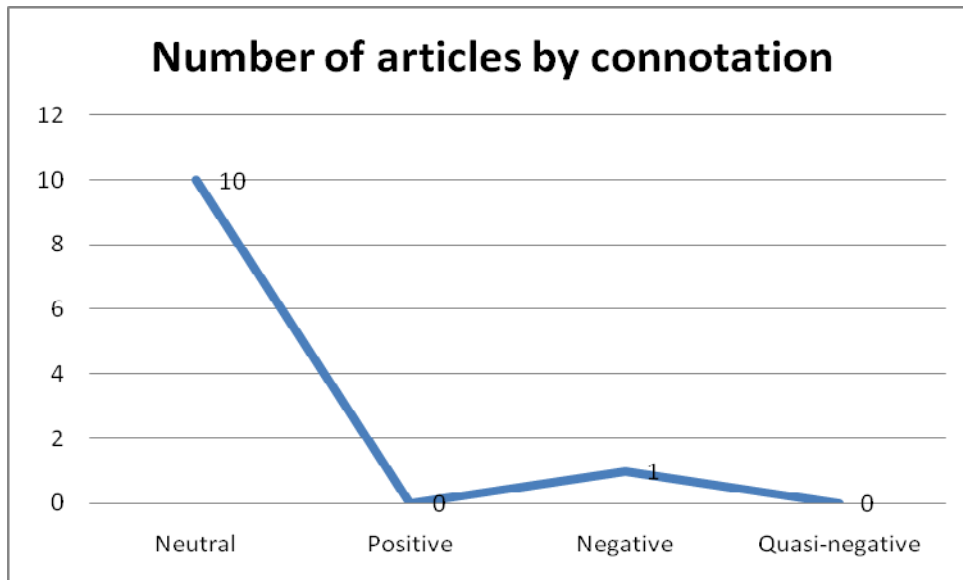

Chart 11

2. The crucial issue: Serbia-Albania relations

Background

As was mentioned earlier in this study, the relations between Albania and Serbia have improved a lot in the last years. The Albanian Prime Minister Edi Rama was the first Albanian Prime Minister to visit Belgrade in November 2014 since Enver Hoxha in 1946. Rama's visit came a month after the infamous drone that interrupted the football match between Albania and Serbia in Belgrade and provoked physical confrontations between the players themselves and between the Albanian players and the fans that entered the pitch. However, Rama's visit was planned before the match and it wasn't because of it.

The Serbian media interpreted Rama's visit as a second drone, this time verbal, after the physical one in the stadium. The media wrote that Rama's attitude during the visit in Belgrade was another "provokacija" after the drone.

Ivica Dacic, Serbia's Minister of Foreign Affairs said that Rama's visit wasn't a step forward, but "it created tensions on the both sides".⁵ Regardless of Dacic's words, the fact that the Prime Ministers of Serbia and Albania could meet and discuss effortlessly about the cooperation between the two countries and the general situation in the region, is an important step forward.

Rama's second official visit in Serbia came in October of 2016 when he and the Serbian Prime Minister attended the Belgrade Security Forum. Later that month Rama and Vucic were present during the creating of the joint chamber of commerce between Serbia and Albania. All these developments show a more relaxed situation compared with some years ago.

In the last six months there was no specific issue in the relations between Albania and Serbia. Only in January there were some harsh words directed against each other because of the arrest of Haradinaj in France and the Serbian train Beograd-Mitrovicë. But these two cases were not directly related with the relations between Albania and Serbia. After the important developments of the last months of 2016, the first half of 2017 has been quite in the Tirana-Belgrade axis.

General quantitative data on coverage

The relations between Albania and Serbia were relatively covered in this period. However, there weren't that much articles in the Albanian printed media as could be expected after the important developments of the last months of 2016. Most of the articles about the Serbia-Albania relations were in January, while in February there was none and in March and June only 1 respectively. The greater number of articles in January compared with the other months is explained by the arrest of Ramush Haradinaj in France and the Beograd-Mitrovicë train, during which there were some exchanges of harsh words between the Albanian and Serbian high political officials.

---

⁵ Blic, *Šest provokacija Edija Rame*, Online: <http://www.blic.rs/vesti/politika/sest-provokacija-edija-rame-albanski-premijer-kao-verbalni-dron/t1snfm5>

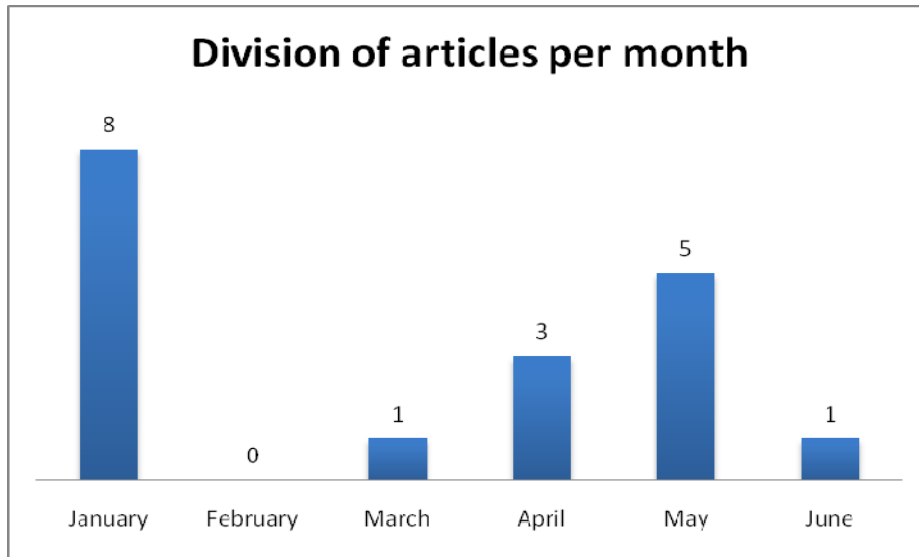

Chart 12

As chart 13 below shows there is parity between the different newspapers concerning the reporting of articles about the relations between Albania and Serbia. *Panorama* and *Tirana Times* have 5 articles each and *Mapo* and *Shqiptarja.com* 4.

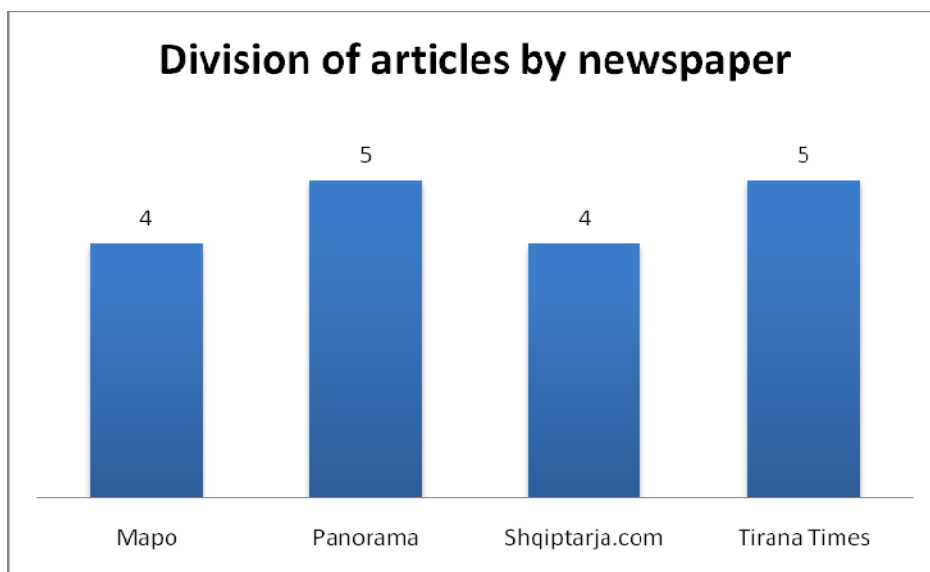

Chart 13

Connotation

In this case the connotation of the content is important to analyze because this it shows directly how Serbia is reported in the Albanian printed media.

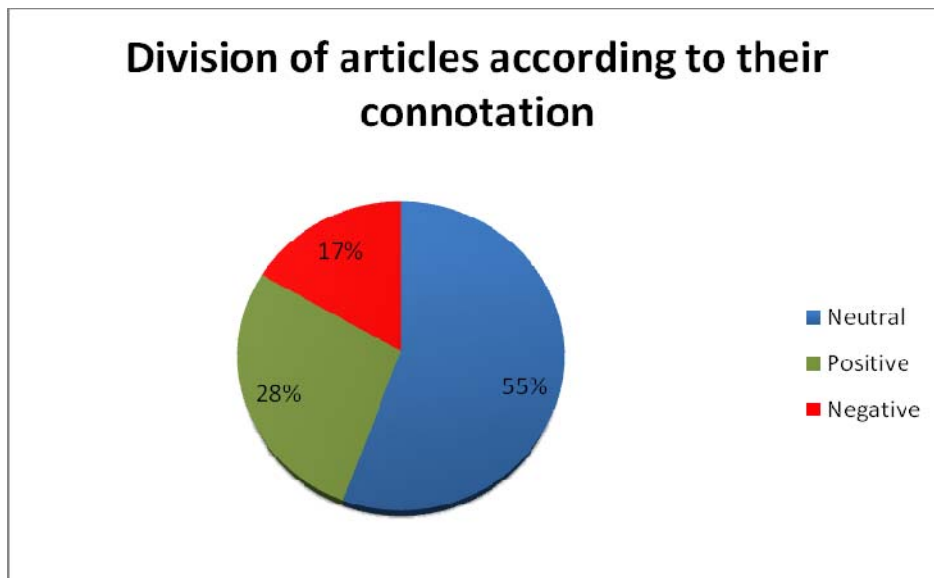

Chart 14

More than half of the articles have a neutral connotation, while only 17% of the articles analyzed have a negative connotation. Almost a third of the articles are positive.

The positive connotation is mostly in the articles about cultural cooperation between the two countries, while the negative connotation is used where the relation between Albania and Serbia concerns Kosovo and events in Kosovo. Compared with the other case studies, this case has the most articles with positive connotation.

3. Serbia-Kosovo relations

Background

As is the case with the relations between Serbia and Albania, the relations Serbia-Kosovo have also improved in the last years. The political dialogue of the highest level in Brussels has resulted in several agreements, which mostly concern problems of everyday life. The creation of the Association of Serbian Communes in Kosovo, agreed in Brussels, hasn't yet been approved by the Parliament in Prishtina. This is an issue that has been fiercely criticized inside Kosovo as a Serbian attempt to create a second Republika Srpska.

Since Aleksandar Vucic became Prime Minister in 2014, the international recognitions of Kosovo have stalled, but it is an issue worth investigating if this has happened because of effectiveness of the Serbian foreign policy or not. In the last six months nothing important has changed in the relations between Serbia and Kosovo. The incident with a Serbian train bound for Mitrovica in North Kosovo and covered with nationalistic inscriptions and the arrest of Ramush Haradinaj in France based on a Serbian warrant for alleged war crimes, were mostly sideshows to a process that is going on for several years and which aims to conclude with a large agreement between Serbia and Kosovo. The election of Donald Trump as President of the United States of America created in Serbia certain hopes of a change in the American politics in the region. In the last six months, especially since January, the Brussels dialogue has stalled; Serbia and Kosovo were preoccupied by internal issues as parliamentary elections in Kosovo and presidential elections in Serbia.

As Albania and Serbia don't have a common border with each other and as Albania and Serbia don't have any unresolved direct issue between them, the interest of the Albanian printed media about Serbia is mostly related with the issue of Kosovo. For this reason is important and interesting to analyze how is Serbia portrayed in this relation with Kosovo in the Albanian printed media. More interesting than the quantitative measure is the qualitative measure, the content analysis of the articles related with Serbia and Kosovo.

In the six-month period that this study covers, there were a lot of issues related with Serbia and Kosovo that were amply reported in the Albanian media, especially in January.

General quantitative data on coverage

Coverage of the Serbia-Kosovo relations was mostly concentrated in the month of January. This is explained by several important issues in that month like the Beograd-Mitrovicë train, the reactions after Haradinaj's arrest in France, the wall in the Serbian part of Mitrovica in North Kosovo and the reactions that these events created in both countries.

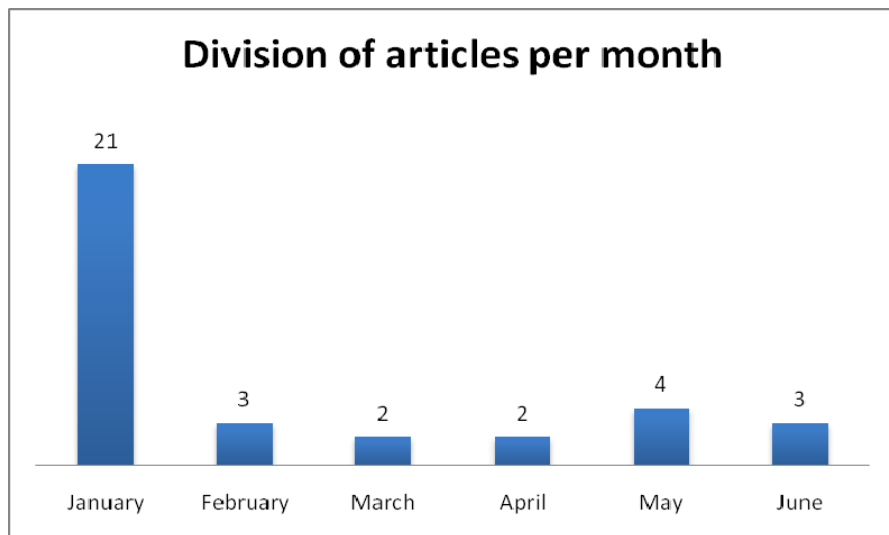

Chart 15

For the other months the coverage was almost even, ranging from 2 to 4 articles a month. This shows that the reporting of Serbia-Kosovo relations in the Albanian printed media doesn't have a main continuous theme, but is dependent on certain issues that capture the focus of newspapers for a certain period of time.

The newspaper *Panorama* had the majority of the articles about this issue with 17 articles out of 35. *Shqiptarja.com* was the second with 11 articles. The majority of *Panorama*'s articles, 11 out

of 17, were published in January, related with case of the Beograd-Mitrovicë train and the arrest of Haradinaj.

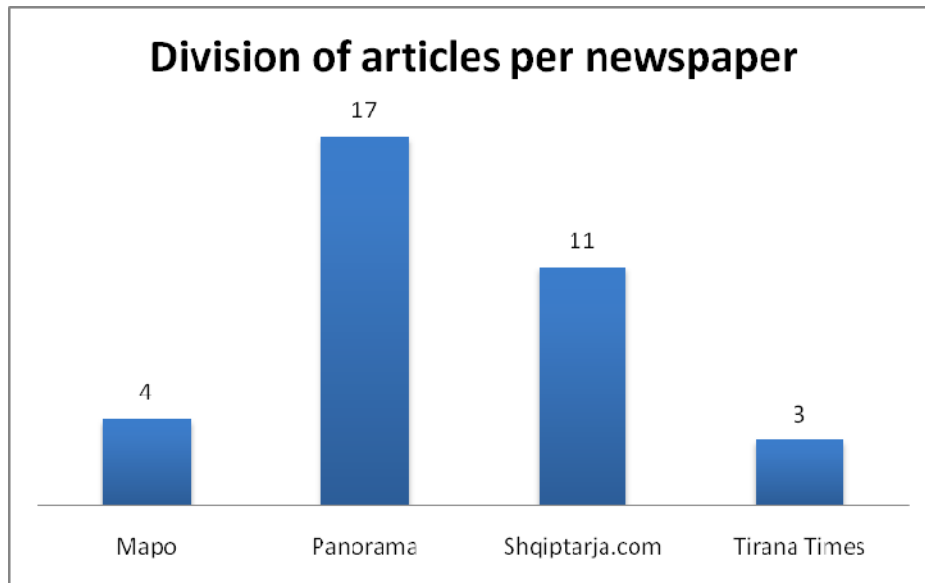

Chart 16

Connotation

Similar to the other two cases described in this study, the majority of the articles have a neutral connotation. But, differently from the other two cases, this is the case with the most negative connotation, 28% of the articles.

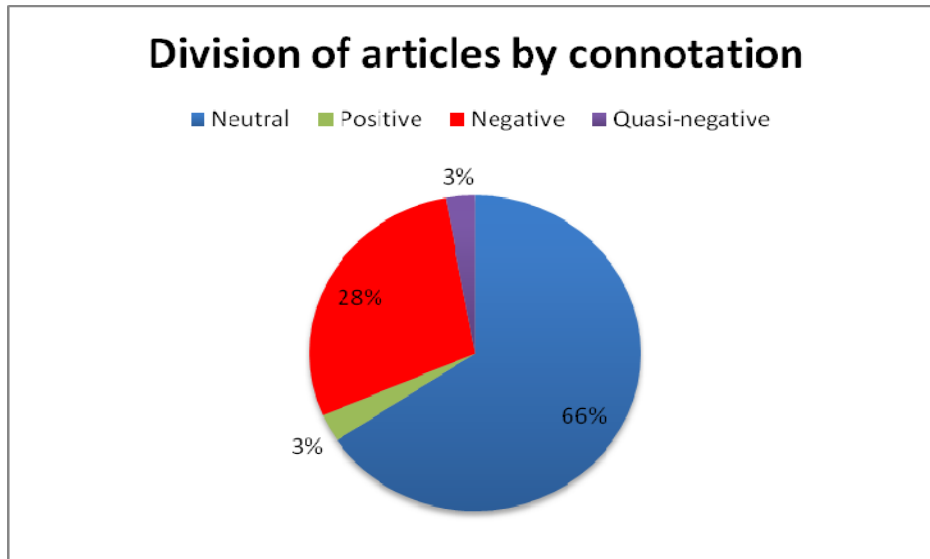

Chart 17

The newspaper Panorama published more than half of the articles with a negative connotation. Some of the examples of this negative connotation were the articles: ‘‘The Serbs provoke with a train, Kosovo’s police stops it’’, ‘‘The Serbian President threatens with a new war in Kosovo’’, ‘‘Vucic: Prishtina had military plans, we want peace’’. The study shows that this negative connotation is a reaction to certain issues, it’s not a feature of the reporting about Serbia-Kosovo relations in the Albanian printed media. This kind of language has the purpose to attract more readers by appealing to their national sensibilities about Kosovo and the menace from Serbia.

The only article with a positive connotation was published by *Shqiptarja.com* in June: ‘‘The Serbian Prime Minister talks about a compromise with Kosovo’’.

5. References

Alba Cela, *Albania-Serbia relations in the eyes of the Albanian public 2015*, AIIIS, Friedrich Ebert Stiftung, 2015

Blic, *Šest provokacija Edija Rame*, Online: <http://www.blic.rs/vesti/politika/sest-provokacija-edija-rame-albanski-premijer-kao-verbalni-dron/t1snfm5>

Dritan Sulçebe, *Kosovo and the Albanian Kosovo relations in the Albanian printed media 2016*, Albanian Institute for International Studies and Friedrich Ebert Stiftung, Tirana 2016.

Ipsos Marketing, *Public opinion in Serbia - Citizens' attitudes on Albania and Albanians and perception of relations Between peoples and states*, Friedrich Ebert Stiftung, European Movement in Serbia, 2015

Sashenka Lleshaj, Dritan Sulçebe, *Greece and the Albanian-Greek relations in the Albanian printed media 2014*, Albanian Institute for International Studies and Friedrich Ebert Stiftung, Tirana 2014

ALBANIAN INSTITUTE FOR
INTERNATIONAL STUDIES

“Shqipëri-Serbi: përmes syve të medias”

Dr. Ledion Krisafi

AIIS 2017

Përmbajtja

1. Hyrja.....	3
Pse duhet vëzhguar media?.....	5
5. Përmbledhje ekzekutive.....	6
Çfarë është raportuar?	8
Si u raportua?	9
6. Metodologjia.....	10
Përzgjedhja e kampionit.....	10
Përcaktimi i Konotacionit.....	11
7. Gjetjet kryesore dhe analiza.....	13
Vëzhgim i përgjithshëm.....	14
Konotacioni.....	20
Rastet studimore.....	23
4. Çështja e brendshme: Zgjedhjet presidenciale në Serbi.....	24
5. Çështja qendrore: marrëdhëniet Shqipëri-Serbi.....	27
6. Serbia-Kosovo relations.....	32
5. Referencat.....	35

1. Hyrja

Marrëdhëniet ndërmjet Shqipërisë dhe Serbisë kanë bërë hapa të rëndësishëm përpara në 2-3 vitet e fundit, veçanërisht pas vizitës së Kryeministrit shqiptar Edi Rama në Beograd, në nëntor 2014. Rama vizitoi Beogradin përsëri në tetor të vitit 2016, gjatë Forumit të Sigurisë në Beograd, në të cilin u takua përsëri me Kryeministrin serb Aleksandar Vuçiç. Pak ditë pas Forumit të Sigurisë së Beogradit, Rama dhe Vuçiç ishin në Nish në Serbinë jugore gjatë promovimit të dhomës së përbashkët tregtare Serbi-Shqipëri. Këto zhvillime ishin pothuajse të paimagjinueshme pak vite më parë. Por ashtu siç treguan ndeshja e futbollit e tetorit 2014 në Beograd ndërmjet Shqipërisë dhe Serbisë dhe incidentet e fundit në Kosovë me trenin Beograd-Mitrovicë, përmirësimet e viteve të fundit mund të shndërrohen shpejt në një “luftë fjalësh” ndërmjet dy vendeve. Kjo ndodh për shkak se themelet mbi të cilat po ndërtohen këto marrëdhënie të reja nuk janë mjaftueshëm të thella për t’i mbajtur ato.

Gjithashtu në vitet e fundit përmasat e aktivitetit ekonomik ndërmjet dy vendeve janë rritur, por janë ende minimale për dy vende kaq afër njëra-tjetrës. Botime të Institutit Shqiptar të Studimeve Ndërkombëtare kanë analizuar këtë rritje të aktivitetit ekonomik dhe ardhmërinë e tij.⁶ Por marrëdhëniet ekonomike janë më të vështira për t’u ndryshuar se sa ato politike, për shkak se në dhjetëvjeçarët e fundit marrëdhëniet ekonomike të Shqipërisë dhe Serbisë janë përqëndruar në drejtime të ndryshme. Serbia është ekonomikisht e lidhur me vendet e Evropës Qendore dhe të ish Jugosllavisë, ndërkohë që Shqipëria është ekonomikisht e lidhur me Italinë dhe Greqinë. Kjo strukturë dhjetjavjeare është e vështirë që të ndryshojë. Historia tregon se ekonomia i kalon kufijtë politikë. Arsyeja pse marrëdhëniet ekonomike ndërmjet Shqipërisë dhe Serbisë kanë qenë dhe janë kaq të pakta ka të bëjë më shumë me mundësitë ekonomike të dy vendeve dhe asaj që ata mund t’i japin njëri-tjetrit, se sa me vullnetin politik ose çështjet historike.

---

⁶ Sokol Lleshi, Dritan Sulçebe *Trade relations between Albania and Serbia*, AIIS, 2016

Por Shqipëria dhe Serbia nuk kanë çështje të pazgjidhura ndërmjet tyre. Shqipëria dhe Serbia as nuk ndajnë më një kufi mes tyre qëkur Kosova shpalli Pavarësinë në vitin 2008. Në vitin 2015 Instituti Shqiptar për Studime Ndërkombëtare botoi një studim mbi perceptimet që publiku shqiptar ka për Serbinë dhe marrëdhëniet Shqipëri-Serbi. Studimi tregoi se shqiptarët i perceptonin si normale marrëdhëniet me Serbinë dhe shumica e tyre prisnin që marrëdhëniet të përmirësoheshin në të ardhmen.⁷ Gjithashtu shumica e të pyeturve thane se kërcënimi kryesor për Shqipërinë ishte Greqia dhe jo Serbia. Kjo është e kuptueshme sepse Shqipëria ndan një kufi me Greqinë dhe ka çështje të pazgjidhura ndërmjet të dy vendeve. Sidoqoftë, një shumicë e madhe prej 65% të përgjigjeve tregoi se asnjë shtet nuk ishte kërcënim për Shqipërinë.⁸

Por, ashtu siç e tregoi dhe studimi, problemi kryesor në marrëdhëniet ndërmjet Shqipërisë dhe Serbisë, që tërthorazi ndikon mbi to dhe i pengon, është Kosova, ose më saktësisht pikëpamjet e ndryshme rreth të ardhmes së Kosovës. Është e vështirë të imagjinohen vërtetë marrëdhënie të mira Shqipëri-Serbi pa një zgjidhje përfundimtare të çështjes së Kosovës. 86% e të pyeturve thane se pengesa më e madhe në marrëdhëniet ndërmjet Shqipërisë dhe Serbisë është “armiçësia historike ndërmjet dy kombeve” dhe “shtypja e shqiptarëve të Kosovës dhe trashëgimia kriminale e regjimit të Millosheviçit në Kosovë”.

Pothuajse të gjitha përgjigjet ndaj pyetjes mbi pengesën kryesore ndërmjet dy vendeve nuk kishin asnjë lidhje me problem të vërteta ndërmjet Shqipërisë dhe Serbisë. Gjithsesi, 61% e të pyeturve tha se Shqipëria dhe Serbia duhet të thellojnë marrëdhëniet e tyre pavarësisht Kosovës.

“Problemi” kryesor i drejtpërdrejtë ndërmjet Shqipërisë dhe Serbisë është niveli i ulët i njohurive për kulturën dhe historinë e njëri-tjetrit. Ky i kombinuar me çështjen e Kosovës ka çuar në një lloj indiference rreth Serbisë dhe marrëdhënieve Shqipëri-Serbi në publikun shqiptar dhe siç do të shihet edhe në këtë studim, gjithashtu edhe në shtypin shqiptar.

Në studimin e vitit 2015 nga Instituti Shqiptar i Studimeve Ndërkombëtare, pothuajse 85% e shqiptarëve nuk kanë qenë asnjëherë në Serbi dhe 80% e tyre nuk kanë lexuar kurrë një shkrimtar serb, megjithëse përkthime të tyre në gjuhën shqipe ka plot. Gjithashtu një anketim i

---

⁷ Alba Cela, *Albania-Serbia relations in the eyes of the Albanian public 2015*, AIIS, Friedrich Ebert Stiftung, 2015

⁸ Po aty.

ngjashëm i kryer në Serbi nxori në pah përqindje edhe më të mëdha. 98% e serbëve nuk kanë lexuar kurrë një shkrimtar shqiptar dhe 96% e tyre nuk kanë parë kurrë një film shqiptar. Ashtu siç ishte rasti në Shqipëri, edhe shumica e serbëve mendojnë se armiqësia historike ndërmjet të dy vendeve dhe çështja e Kosovës janë pengesat kryesore në marrëdhëniet Shqipëri-Serbi dhe jo ndonjë çështje specifike e drejtpërdrejtë.⁹

E shkuara tregon se ata që njohin pak zakonet, kulturën dhe historinë e njëri-tjetrit, priren të kenë më shumë paragjykitime për njëri-tjetrin. Një ndër hapat e parë për përmirësimin në të ardhmen të marrëdhënieve ndërmjet Shqipërisë dhe Serbisë, gjendet pikërisht këtu.

Në përgjithësi, shqiptarët janë kuriozë të dinë më shumë për Serbinë dhe për të vendosur marrëdhënie më të ngushta me të. Kjo është një tokë pjellore për politikën në Shqipëri dhe Serbi për të bërë më shumë për të njohur njëri-tjetrin dhe për të ndërtuar marrëdhënie të ardhshme të bazuara mbi këtë dëshirë, sepse me njohjen vjen dhe bashkëpunimi ekonomik dhe politik.

Pse duhet vëzhguar media?

Studimi i medias është i rëndësishëm sepse media është përgjegjëse në një masë të madhe për perceptimet tek publiku i përgjithshëm rreth një çështjeje të caktuar. Veçanërisht në këtë rast ku perceptimet që shqiptarët kanë për Serbinë janë përgjithësisht jo pozitive për shkak të teksteve të histories që çdo shqiptar lexon dhe meson që në vitet e para të shkollimit të tij. Çështja e marrëdhënieve ndërmjet Shqipërisë dhe Serbisë është e mbushur me stereotipe të krijuara nga historian ndërmjet të dy vendeve dhe në këtë drejtim media mund të ndihmojë që këto stereotipe dhe perceptime të përgjithshme të tejkalohen. Ashtu siç u pa në vëzhgimin e mësipërm, “arsyet historike” janë pengesat më të rëndësishme në marrëdhëniet ndërmjet Shqipërisë dhe Serbisë; veçanërisht rasti i Kosovës zë një pjesë të madhe në marrëdhëniet ndërmjet dy vendeve. Ashtu siç do të shihet gjithashtu edhe në këtë studim, në shtypin shqiptar Serbia shfaqet në një masë të madhe në lidhje me lajme që kanë lidhje edhe me Kosovën.

---

⁹ Ipsos Marketing, *Public opinion in Serbia - Citizens' attitudes on Albania and Albanians and perception of relations Between peoples and states*, Friedrich Ebert Stiftung, European Movement in Serbia, 2015

Gjithashtu studimi i medias ndihmon për të kuptuar përceptimet e publikut shqiptar që u përmendën më sipër. Në këtë rast media nuk mund të ndihmojë për të kuptuar pse ato përceptime janë krijuar, për shkak se ato janë përceptime që janë krijuar nga historia e marrëdhënieve ndërmjet Shqipërisë dhe Serbia. Media nuk i krijon ato, por media në një masë të madhe mund të ndihmojë për t'i përmirësuar përceptimet që shqiptarët kanë për Serbinë dhe marrëdhëniet shqiptaro-serbe. Ky rol i medias zgjerohet më shumë nga fakti, që siç e dëshmoi vëzhgimi i përmendur më sipër, pak shqiptarë e vizitojnë Serbinë, pak shqiptarë kanë ndonjë njohuri për letërsinë serbe dhe kulturën serbe në përgjithësi.

Roli i madh që media mund të luajë në këto raste është i mirënjohur. Për shembull, pas ndeshjes famëkeqe të futbollit ndërmjet Serbisë dhe Shqipërisë në tetor të 2014, kur një dron ndërpreu ndeshjen dhe shkaktoi përballje fizike ndërmjet lojtarëve, raportimi i ndeshjet në median serbe nuk ishte asnjans. Raportimi i zmadhoi përceptimet për nacionalizmin shqiptar dhe media pa ndonjë të dhënë krijoi lidhje ndërmjet dronit dhe skuadrës kombëtare shqiptare të futbollit, ndërkohë që më vonë u zbulua se droni ishte puna e një personi të vetëm pa ndonjë lidhje me kombëtaren shqiptare ose Federatën Shqiptare të Futbollit. Ky është një shembull që përshkruan ndikimin që media ka në një shoqëri komunikimi si kjo e jona.

2. Përmbledhje ekzekutive

Në periudhën janar-qershor 2017 që ky studim mbulon, kishte pak çështje të drejtpërdrejta të rëndësishme në marrëdhëniet ndërmjet Shqipërisë dhe Serbisë. Disa çështje të rëndësishme të muajve të kaluar si dhoma e përbashkët e tregtisë Serbi-Shqipëri ose projekti për autostradën Nish-Durrës nuk u shfaqën fare në shtypin shqiptar në periudhën e sipërpërmendur. Çështje të tjera, si vizita e presidentit Nishani në Preshevë dhe Bujanovc, e cila ishte vizita e pare e një presidenti shqiptar në ato komuna me shumicë popullsie shqiptare, u raportuan shumë pak në shtyp.

Një çështje e rëndësishme e brendshme e Serbisë si zgjedhjet presidenciale të 2 prill gjithashtu u raportua pak në median shqiptare. Serbia u shfaq në shkrimet në shtypin shqiptar më së shumti në lidhje me çështje të lidhura me Kosovën. Arrestimi i Haradinajt në Francë i bazuar mbi një urdhërarresti serb për krime të supozuara lufte, u paraqit gjerësisht. Gjithashtu çështja e trenit serb Beograd-Mitrovicë i lyer me mbishkrimet “Kosova është Serbi” në gjuhë të ndryshme dhe reagimet ndaj trenit në Shqipëri, Kosovë dhe Serbi u raportuan dukshëm në median shqiptare.

Marrëdhëniet Serbi-Shqipëri ishin më pak të raportuara se çështjet e lidhura me Kosovën. Një prej e raportimeve ishin reagime nga Shqipëria dhe Serbia për Kosovën dhe disa të tjera ishin përgjithësisht shkrime positive për rritjen e bashkëpunimit ekonomik ndërmjet të dy vendeve dhe disa aktivitete të përbashkëta kulturore. Konotacioni negative në këto shkrime ishte vetëm në 17% të rasteve, ndërkohë që 28% ishin pozitive dhe 55% asnjë (neutrale).

Përgjithësisht, Serbia dhe marrëdhëniet Serbi-Shqipëri janë më pak të raportuara në shtypin shqiptar se sa marrëdhëniet me Greqinë apo Kosovën. Fakti që Greqia dhe Kosova janë më të pranishme në shtypin shqiptar dhe ka më shumë interes për ato dy vende mund të shpjegohet në dy mënyra.

E para, ashtu siç u përmend dhe më sipër, në vëzhgimin e kryer nga Instituti Shqiptar për Studimeve Ndërkombëtare, shqiptarët e shikojnë Greqinë si kërcënimin kryesor, jo Serbinë. Shqipëria ndan një kufi me Greqinë dhe ka disa çështje ende të pazgjidhura ndërmjet dy vendeve. E dyta, në anën tjetër, Shqipëria nuk ka kufi me Serbinë dhe nuk ka asnjë çështje të pazgjidhur ndërmjet Shqipërisë dhe Serbisë. Kjo e kufizon konsiderueshëm interesin e shtypit shqiptar për Serbinë dhe marrëdhëniet Serbi-Shqipëri.

Ky studim u përpoq t’i përgjigjej dy pyetjeve: “*cilat* janë çështjet kryesore të raportuara në shtypin shqiptar gjatë kësaj periudhe 6 mujore në lidhje me Serbinë dhe marrëdhëniet Serbi-Shqipëri?” dhe “*si* i raportoi shtypi shqiptar këto marrëdhënie?”. Përgjigja ndaj këtyre dy

çështjeve të *cilave* dhe *si* jep një pamje të përgjithshme të mënyrës së si Serbia dhe marrëdhëniet Serbi-Shqipëri janë raportuar në shtypin shqiptar. Studimi tregon se raportimi është më së shumti *rrethanor* i varur nga çështje të caktuara në një moment të caktuar, por gjithashtu ka një prani të vazhdueshme të Serbisë në shtypin shqiptar gjatë gjithë periudhës së përfshirë në këtë studim.

Çfarë është raportuar?

Në këtë studim u analizua një përbërës prej 131 shkrimesh të shtrira në 6 muaj dhe në 4 gazeta: tre të përditshme në gjuhën shqip – Mapo, Panorama, Shqiptarja.com; dhe një e përjavshme në gjuhën angleze – Tirana Times. Ky studim tregon se Serbia dhe marrëdhëniet Serbi-Shqipëri janë më pak të raportuar në shtypin shqiptar se sa vendet si Kosova dhe Greqia. Intensiteti i raportimit ishte i varur mbi disa çështje që tërhoqën vëmendjen e publikut në momente të caktuara. Janari ishte muaji kulmor me 41 shkrime, ndërkohë që muaji shkurt kishte vetëm 9. Katër muajt e tjetër ishin pothuajse njëjloj me nga 18 deri në 23 shkrime secili. *Tirana Times* ishte gazeta me më shumë shkrime, 42 përkatësisht, pak më shumë se dy të përditshmet e tjera në gjuhën shqip *Panorama* dhe *Shqiptarja.com*, me 35 shkrime secila. *Tirana Times* ishte gjithashtu gazeta me më shumë shkrime pozitive, 21% të të gjitha shkrimeve të saj kishin konotacion pozitiv.

Janari si muaj kulmor i raportimit shpjegohet me disa çështje të lidhura me Kosovën në atë muaj, të cilat u pasqyruan gjerësisht në shtypin shqiptar. Arrestimi i Ramush Haradinajt në Francë, treni serb Beograd-Mitrovicë, muri në pjesën serbe të Mitrovicës në Kosovën e veriut dhe regimet e zyrtarëve të lartë në Shqipëri, Serbi dhe Kosovë për këto çështje, çuan në një numër të lartë shkrimesh në janar.

Disa çështje të tjera si zgjedhjet presidenciale në Serbi, marrëdhëniet e drejtpërdrejta ndërmjet Serbisë dhe Shqipëri, ishin të pranishme në median shqiptare veçanërisht në muajt mars dhe prill.

86% e të gjithë shkrimeve në shtypin shqiptar ishin politike, ndërkohë që vetëm 6% ishin kulturore ose sportive dhe 5% ekonomike. E përjavshmja në gjuhën angleze *Tirana Times* kishte shumicën e shkrimeve për bashkëpunimin ekonomik ndërmjet Shqipërisë dhe Serbisë. Ky përqëndrim tek politika tregon se shtypi shqiptar prirët të shkojë pas *historive të bujshme* që mund të krijojnë tituj të faqeve të para. Ngjarjet që krijuan tituj të tillë në janar, pothuajse ishin harruar në shkurt.

Si u raportua?

Përveç majtes sasiore, ky studim përqëndrohet gjithashtu edhe mbi analizën e përmbajtjes së shkrimeve duke e vënë theksin tek konotacioni. Ky studimi vendosi katër lloje konotacioni: asnjans (neutral), pozitiv, negativ dhe thuajse negative. Vlerësimi i konotacionit u bë mbi bazën e gjuhës së përdorur në shkrim dhe nëse autori i shprehte ose jo mendimet dhe pikëpamjet e tij.

Shumica dërmuese e shkrimeve të analizuara në këtë studim kishin një konotacion asnjans. 70% e tyre ishin asnjans, ndërkohë që 16% ishin negative dhe vetëm 9% pozitive. Studimi tregon se konotacioni varej nga çështja që po raportohej. Konotacioni negative ishte më së shumti në shkrime që lidheshin me Kosovën, ndërsa konotacioni pozitiv në shkrime që lidheshin me bashkëpunimin ekonomik apo kulturor shqiptaro-serb.

Të gjitha gazetat e analizuara në këtë studim kishin një shumicë të konotacionit asnjans në shkrimet e tyre. *Shqiptarja.com* kishte në 94% të rasteve konotacion asnjans, *Panorama* 70% dhe *Mapo* 63%. *Mapo* dhe *Panorama* ishin gazetat me më shumë konotacion negative në shkrimet e tyre, me 26 dhe 27 përqind përkatësisht. Ndërsa *Tirana Times* ishte gazeta që kishte më pak shkrime me konotacion asnjans, 52%.

Nga ngjarjet që u raportuan më shumë, nuk kishte asnjë që të kishte një shumicë konotacioni pozitiv, por gjithashtu nuk kishte asnjë që të kishte shumicë konotacioni negative. Të gjitha ngjarjet që u raportuan më shumë kishin një shumicë konotacioni asnjans.

Nëse të dhënat e analizuar në këtë studim, vlerësohen pa çështjet e lidhura me Kosovën dhe përqëndrohen vetëm tek marrëdhëniet e drejtpërdrejta Serbi-Shqipëri ose në çështje të brendshme të Serbisë të raportuara në shtypin shqiptar, konotacioni asnjëherë dhe ai pozitiv do të ishin shumë të mëdha.

Studimi tregon se nuk ka një çështje kryesore që zgjatet përgjatë gjithë shkrimeve. Raportimi për Serbinë dhe marrëdhëniet Serbi-Shqipëri është më së shumti i varur nga *rrethanat*, i bazuar në disa çështje të "nxehta" për një periudhë të caktuar kohe që më vonë mbarojnë. Madje dhe raportimi për Serbinë i lidhur me Kosovën nuk është një temë e vazhdueshme, por është e varur nga ngjarje të caktuara.

3. Metodologjia

Metodat parësore e kërkimit e zgjedhur për këtë studim është *analiza e përmbajtjes*, një vëzhgim sasior dhe cilësor i medias. Përmbajtja që analizohet përbëhet nga artikuj të shtypit të shkruar shqiptar. Instituti Shqiptar për Studime Ndërkombëtare e ka përdorur këtë metodë suksesshëm edhe në studime të ngjashme të mëparshme si ato për Kosovën¹⁰ dhe Greqinë¹¹ në shtypin shqiptar.

Përzgjedhja e kampionit

---

¹⁰ Dritan Sulçebe, *Kosova dhe marrëdhëniet Shqipëri-Kosovë në shtypin e shkruar shqiptar 2016*, AIIS, Tiranë 2016

¹¹ Sashenka Lleshaj, Dritan Sulçebe, *Greece and the Albanian-Greek relations in the Albanian printed media 2014*, Albanian Institute for International Studies and Friedrich Ebert Stiftung, Tirana 2014

Për këtë studim janë vëzhguar tre gazeta të përditshme – Mapo, Panorama dhe Shqiptarja.com – dhe një gazetë përjavore në gjuhën angleze – Tirana Times. Kjo zgjedhje është bërë *a priori* duke u bazuar në numrin e kopjeve që secila prej këtyre gazetave shet, ndërkohë që Tirana Times është zgjedhur për shkak të lexuesve anglishtfolës që ka në Tiranë dhe që përgjithësisht përbëhet nga misionet e huaja diplomatike dhe organizatat ndërkombëtare në Shqipëri.

Pas përzgjedhjes, këto gazeta u vëzhguan për një periudhë gjashtëmujore, nga janari në qershorin e vitit 2017. Kjo periudhë kohore u zgjodh për shkak se pasonte një periudhë kur marrëdhëniet shqiptaro-serbe morën hov, vizitës së dytë të kryeministrit shqiptar Edi Rama në Beograd gjatë Forumit të Sigurisë në Beograd, ashtu si dhe pas krijimit të Dhomës së përbashkët të tregtisë Shqipëri-Serbi, dy ngjarje që priteshin të pasoheshin me lajme në shtypin shqiptar.

Për të patur një përfaqësim sa më të plotë të lajmeve për Serbinë dhe marrëdhëniet shqiptaro-serbe në shtypin shqiptar, vëzhgimi u krye bazuar mbi rreth 12 fjalësh kyçe si: Serbia, Vuçiç, Beograd, dhoma e tregtisë Shqipëri-Serbi, treni Beograd-Mitrovicë, bashkëpunimi shqiptaro-serb, dialogu Serbi-Kosovë etj.

Përcaktimi i konotacionit

Në këtë studim, analiza e përmbajtjes së shkrimeve, gjuha e përdorur për të dhënë lajmin, është e një rëndësie themelore, pasi është pikërisht gjuha e përdorur për të përçuar diçka, jo vetëm ajo që përçohet, që ndikon mbi përshtypjen që mund të lërë mbi lexuesin shqiptar një shkrim për Serbinë.

Në këtë studim fillimisht ishin përcaktuar tre nivele të ndryshme të konotacionit, gjuhës së përdorur: *negative, pozitive dhe neutrale (asnjanëse)*. Kjo ndarje e kategorive kryesore të konotacionit është paksa arbitrare dhe ka pasur raste kur dallimi ndërmjet negatives dhe

asnjanëses nuk ka qenë lehtësisht i përcaktueshëm. Ka pasur raste kur gjuha e përdorur dhe qëndrimi i autorit kanë qenë asnjanëse, por në vende të caktuara ishin përdorur fjalë dhe shprehje me një konotacion negativ ose ironik, por që nuk ishin të mjaftueshme për ta përcaktuar të gjithë shkrimin si negativ. Për këtë qëllim në disa shkrime është përdorur një konotacion tjetër për të përshkruar përmbajtjen: *thujse-negativ*. Gjykimi për konotacionin e përdorur është bazuar mbi shprehje të caktuara të përdorura që japin një ton të caktuar një shkrimi. Mënyra se si një shkrim është gjykuar të ketë një konotacion negative, pozitiv, asnjanës ose thujse-negativ ka qenë e paracaktuar, në mënyrë për të qenë sa më të saktë që të jetë e mundur në analizë. Kategorizimi është bërë në këtë mënyrë:

- Një shkrim është cilësuar si me konotacion *negativ* (1) nëse në të janë përdorur fjalë të tilla si konflikt, keqtrajtim, mosbesim; (2) autori i shkrimit ka shprehur dukshëm qëndrimin e tij, opinionin vetjak për atë çështje pa dhënë dhe palët tjetër; (3) ka pasur foto ose kutiza të cilat shprehin nëpërmjet pamjes një qëndrim negativ.
- Një shkrim është vlerësuar si *asnjanës* (neutral) kur autori ka paraqitur faktet pa dhënë mendimin e tij vetjak, ka paraqitur të gjitha palët e përmendura në shkrim me citimet përkatëse, kur gjuha e përdorur ka qenë e moderuar dhe sa më e ftohtë dhe profesionale. Në përgjithësi gjuha e përdorur dhe fotot shoqëruese të përdorura nuk kanë lënë ndonjë përshtypje negative ose pozitive mbi lexuesin.
- Një shkrim është vlerësuar si *pozitiv* kur janë përdorur fjalë ose shprehje si bashkëpunim, mirëkuptim, përmirësim, mbështetje, etj. Gjithashtu kur shkruesi e ka vënë në dukje se një ngjarje e tillë është pozitive, se i shërben përmirësimit të marrëdhënieve, çuarjes më tej të tyre.
- Një shkrim është vlerësuar të ketë një konotacion *thujse-negativ* kur fjalët e përdorura kanë qenë në disa raste negative, por mendimet dhe pikëpamjet e autorit nuk janë paraqitur, ose janë paraqitur të gjitha palët; ose kur mendimet e autorit janë dhënë duke lënë kështu një përshtypje të keqe tek lexuesit, por gjuha e përdorur ka qenë anjanëse.

Zakonisht këto shkrime mund të ishin vlerësuar dhe si negative, por këtu është shtuar një kategori e katërt për të dalluar ato shkrime që kanë qenë plotësisht negative në gjuhën e tyre dhe pikëpamjet e autorit dhe atyre shkrimeve në të cilat një prej këtyre përbërësve ka qenë asnjans.

Këto përcaktime janë vetëm një udhërrëfyes i përgjithshëm për të përshkruar brendinë e shkrimeve të analizuara në këtë studim, pasi është e pamundur me qenë plotësisht objektiv në lidhje me konotacionin e një shkrimi. Gjithashtu, në një masë të konsiderueshme, një ndarje e tillë e prerë mes konotacionit negativ, pozitiv dhe asnjans ka qenë e pamundur, për shkak se ka pasur raste kur një shkrim ka qenë përgjithësisht asnjans (neutral) por në momente të caktuara ka përdorur shprehje apo fjalë që mbartin një konotacion negativ ose ironik por në këto raste i gjithë shkrimi nuk mund të thuhet se ka konotacion negativ por gjendet midis negatives dhe asnjanses.

4. Gjetjet kryesore dhe analiza

Në këtë kapitull, paraqitja e Serbisë dhe e marrëdhënieve mes Shqipërisë dhe Serbisë në shtypin shqiptar, do të jepet në dy pjesë. Në të parën do të ketë një përshkrim të tablosë së përgjithshme të shkrimeve të analizuara për këtë studim, të numrit të përgjithshëm të tyre dhe më pas të ndara sipas gazetave. Gjithashtu do të jepen çështjet kryesore që janë raportuar në shtypin shqiptar në lidhje me Serbinë dhe marrëdhëniet Shqipëri-Serbi, muajt kur ka pasur më shumë shkrime dhe cilat gazeta kanë pasur më shumë.

Pjesa e dytë do të jetë e përqëndruar në tre raste studimore. Janë zgjedhur pikërisht tre raste dhe jo dy si në studimet e ngjashme të kaluara që ka realizuar Instituti Shqiptar për Studime Ndërkombëtare, për shkak të veçanësisë së paraqitjes së Serbisë dhe marrëdhënieve Shqipëri-Serbi në shtypin shqiptar, ndryshe nga paraqitja e marrëdhënieve Shqipëri-Kosovë dhe

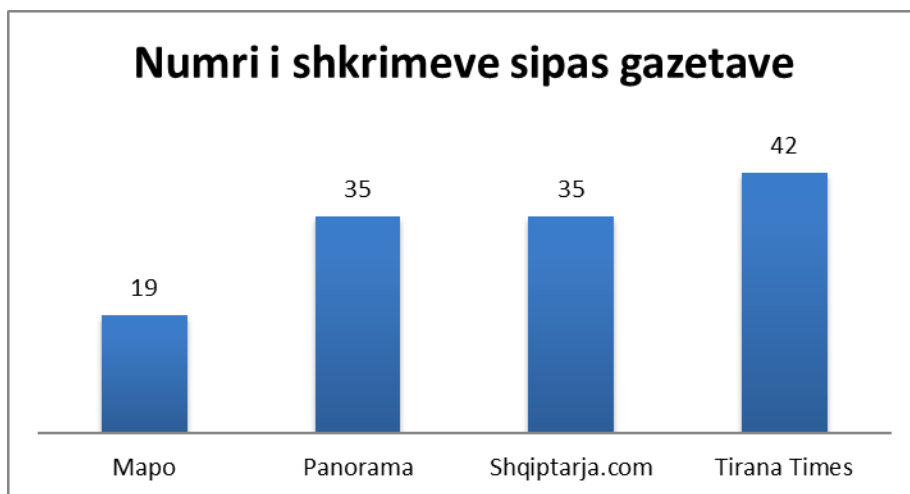
Shqipëri-Greqi. Me këto tre raste studimore vëzhgohet dhe kuptohet se si dhe sa paraqitet një çështje e rëndësishme e politikës serbe në shtypin shqiptar, siç është zgjedhja e presidentit të ri serb; gjithashtu shikohet se sa paraqitet marrëdhënia Shqipëri-Serbi në shtypin shqiptar, sa e rëndësishme është për shtypin dhe në ç'mënyrë paraqitet. Në rastin e tretë studimor, atë të marrëdhënieve Serbi-Kosovë në shtypin shqiptar, kuptohet diçka shumë e rëndësishme kur studiohet paraqitja e Serbisë në shtypin shqiptar: që në një masë të madhe Serbia në shtypin shqiptar shfaqet në lajme që kanë lidhje me Kosovën.

Vëzhgim i përgjithshëm

Në krahasim me dy studimet e mëparshme të kryera nga Instituti Shqiptar për Studime Ndërkombëtare në lidhje me Kosovën dhe Greqinë, nga ky studim rezulton se Serbia dhe marrëdhëniet Shqipëri-Serbi shfaqen më pak në shtypin shqiptar se dy rastet e kaluara. Ndërkohë që për Kosovën dhe marrëdhëniet Shqipëri-Kosovë ishin gjithsej 227 shkrime të vlefshme për t'u analizuar, dhe për Greqinë dhe marrëdhëniet Shqipëri-Greqi ishin gjithsej 225 shkrime të analizuara, për Serbinë dhe marrëdhëniet Shqipëri-Serbi ishin gjithsej 81 shkrime të vlefshme për këtë studim.

Kjo paraqitje relativisht e paktë e Serbisë dhe marrëdhënieve Shqipëri-Serbi në shtypin shqiptar në krahasim me Kosovën dhe Greqinë, përkon me përshtypjet që publiku shqiptar ka në përgjithësi për Serbinë dhe për informacionin e paktë që ka publiku shqiptar për Serbinë. Gjithashtu siç do të vihet re edhe më poshtë, në një masë të konsiderueshme, Serbia shfaqet në shtypin shqiptar në lidhje me Kosovën.

Prej 131 shkrime të analizuara në këtë studim, shumica e tyre është botuar nga e përjavshmja në gjuhën angleze *Tirana Times*.

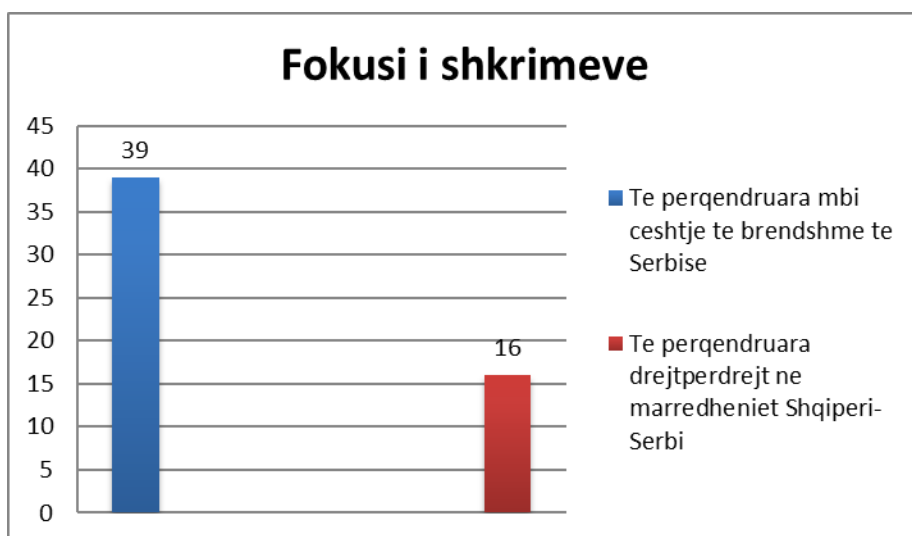

Grafiku 1

Tirana Times kishte 42 shkrime, ndërsa *Panorama* dhe *Shqiptarja.com* kishin secila nga 35 shkrime, pak më pak se gazeta në gjuhën angleze dhe *Mapo* kishte më pak nga të gjithë me 19 shkrime. Kjo ndarje e shkrimeve ku *Tirana Times* është e para shpjegohet nga fakti që *Tirana Times* është më e vëmendshme ndaj marrëdhënieve ndërkombëtare në krahasim me gazetat e përditshme. Gjithashtu *Tirana Times* raporton rregullisht aktivitetet e Institutit Shqiptar për Studime Ndërkombëtare, që organizon shumë aktivitete në lidhje me marrëdhëniet Shqipëri-Serbi.

Për më tepër, shkrimet u rradhitën në bazë të fokusit të tyre, nëse ishin drejtpërdrejt të lidhura me marrëdhëniet Shqipëri-Serbi ose ishin të lidhura me çështje të brendshme të Serbisë që mund të kishin një ndikim të tërthortë mbi marrëdhëniet ndërmjet dy vendeve. Prej 131 shkrimeve të analizuara në këtë studim, vetëm 55 prej tyre, pothuajse 42% e gjithë shkrimeve

ishin të përqëndruara drejtpërdrejt në marrëdhëniet ndërmjet Shqipërisë dhe Serbisë ose në çështje të brendshme të Serbisë. Kjo përqindje deri diku e vogël e të gjithë shkrimeve të analizuar në këtë studim që ose janë të përqëndruara tek marrëdhëniet Shqipëri-Serbisë ose mbi çështjet e brendshme të Serbisë, shpjegohet nga fakti se në shumë shkrime të analizuar në këtë studim, Serbia shfaqej në shtypin shqiptar përmes lajmeve të lidhura me çështjen e Kosovës, e cila nuk mund të rrëdhitet si një çështje e brendshme e Serbisë dhe as si e lidhur drejtpërdrejt me marrëdhëniet Shqipëri-Serbi.

Grafiku 2

Prej këtyre 55 shkrimeve, shumica (39) ishin të përqëndruara në çështje të brendshme të Serbisë, veçanërisht në zgjedhjet presidenciale të prillit 2017 dhe të tjerat mbi marrëdhëniet e Serbisë me Bashkimin Evropian. Prej 16 shkrimeve që përqendroheshin drejtpërdrejt në marrëdhëniet Shqipëri-Serbi, disa prej çështjeve më të rëndësishme ishin vizita e Presidentit shqiptar në Serbi në komunat me shumicë shqiptare të Preshevës dhe Bujanovcit dhe bashkëpunimi ndërmjet Shqipërisë dhe Serbisë, veçanërisht në fushën e ekonomisë.

Veç kësaj rradhitjeje të bazuar mbi fokusin, shkrimet gjithashtu u kategorizuan në bazë të çështjeve kryesore që ishin raportuar në gjashtë muajt që mbulon ky studim. Çështjet më të rëndësishme ishin: zgjedhjet presidenciale në Serbi, marrëdhëniet ndërmjet Serbisë dhe Shqipërisë, arrestimi i Haradinajt, marrëdhëniet Serbi-Kosovë, vizita e Nishanit në Serbi.

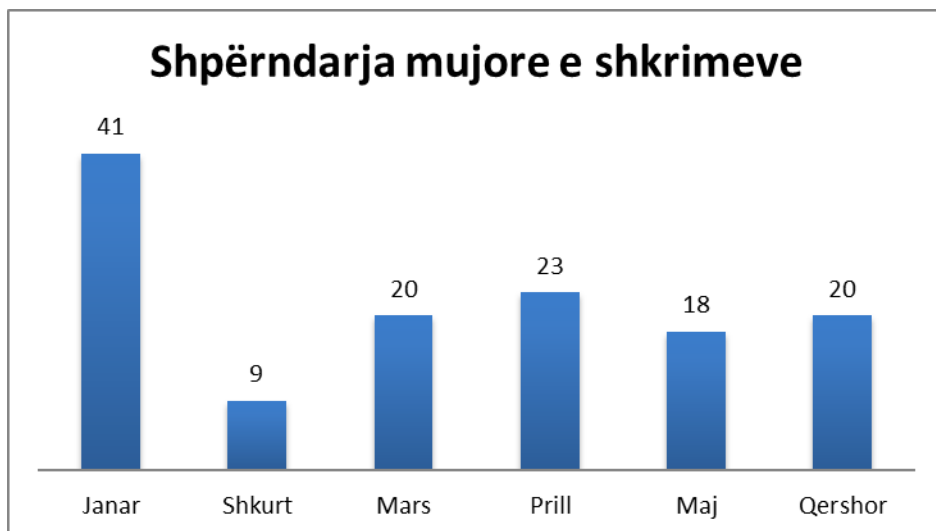

Grafiku 3

Ashtu siç shihet nga grafiku 3, Serbia shfaqet në shtypin shqiptar më së shumti përmes Kosovës dhe marrëdhënieve Serbi-Kosovë. Çështja e arrestimit të Haradinajt gjithashtu është një çështje ku Serbia shfaqet në shtypin shqiptar përmes një çështjeje të lidhura me Kosovën dhe jo drejtpërdrejt me marrëdhëniet Shqipëri-Serbi. Kjo është e rëndësishme për t'u vënë në dukje, sepse tregon se çështja më me interes për shtypin shqiptar në lidhje me Serbinë është Kosova dhe çështjet e lidhura me marrëdhëniet Serbi-Kosovë. Grafiku dhe përfundimet tregojnë se këto çështje janë shumë më interesante për shtypin shqiptar se çështjet e lidhura drejtpërdrejt me marrëdhëniet Shqipëri-Serbi ose ndonjë çështje e rëndësishme e brendshme e Serbisë si

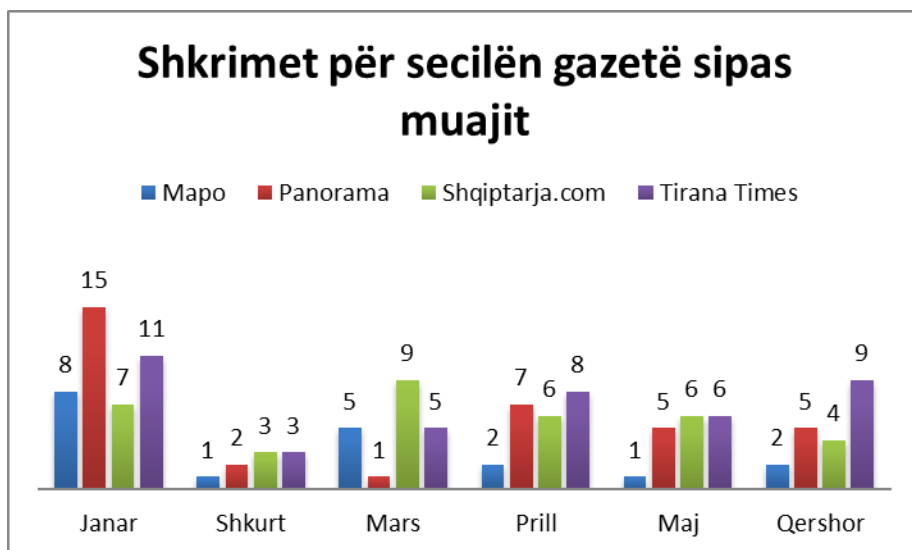
zgjedhjet presidenciale, rezultati i të cilave kishin një ndikim të tërthortë mbi të gjithë rajonin. Madje edhe një vizitë historike në Serbi nga Presidenti shqiptar Bujar Nishani raportohet pak në shtypin shqiptar.

Kur është fjala tek *shpërndarja mujore e shkrimeve* kulmi arrihet në janar, gjë që shpjegohet nga fakti se në atë muaj ishte arrestimi i Haradinajt në Francë, që u raportua gjerësisht në shtypin shqiptar. Gjithashtu në janar ishte rasti i trenit serb Beograd-Mitrovicë i lyer me mbishkrime nacionaliste, që në këtë studim është përfshirë në marrëdhëniet Serbi-Kosovë. Muaji prill përkon me zgjedhjet presidenciale në Serbi, që gjithashtu u raportuan konsiderueshëm në median shqiptare.

Grafiku 4

Nga grafiku është e dukshme se ka lëvizje të mëdha në raportimin për Serbinë dhe marrëdhëniet Shqipëri-Serbi. Për shembull muaji shkurt ka vetëm 9 shkrime, nga 41 një muaj më parë. Për katër muajt e tjetër nuk ka ndonjë dallim të madh në raportim. Ashtu siç tregon grafiku tjetër për shpërndarjen mujore të shkrimeve sipas gazetave ka një lëvizje të madhe ndërmjet janarit dhe shkurtit për gazeta të ndryshme, por ka gjithashtu lëvizje të mëdha ndërmjet gazetave edhe në të njëjtin muaj, siç është rasti i janarit.

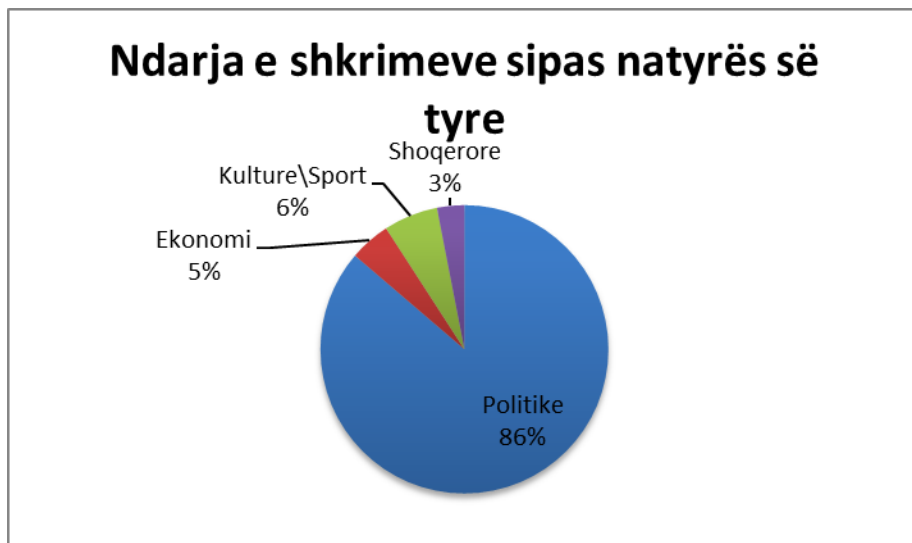
Grafiku 5

Për shembull, në janar *Panorama* ka 15 shkrime ndërsa *Shqiptarja.com* dhe *Mapo* vetëm nga 7 dhe 8 përkatësisht. Në mars gjithashtu ka dallim të madh ndërmjet gazetave. *Shqiptarja.com* ka 9 shkrime në mars, ndërsa *Panorama* vetëm 1. Në prill *Tirana Times* ka 8 shkrime, ndërsa *Mapo* vetëm 2.

Kjo lëvizje e madhe nuk është vetëm brenda një muaji për gazeta të ndryshme, por edhe për një gazetë në muaj të ndryshëm. Duke analizuar një gazetë nga numri i shkrimeve mujore,

shikohet se për shembull *Panorama* shkon nga 15 shkrime në janar në vetëm 1 në mars ose 2 në shkurt.

Së fundi shkrimet gjithashtu u rradhitën sipas natyrës së tyre: politikë, shoqëror, kulturë dhe sport. Shumica dërrmuese e shkrimeve ishin politikë, 86% e 131 shkrimeve. Një fraksion i tyre ndahej mes kulturë\sport, ekonomisë dhe çështjeve shoqërore. Megjithëse Shqipëria dhe Serbia krijuan një dhomë të përbashkët tregtie tetorin e kaluar, çështjet ekonomike u raportuan shumë pak në shtypin shqiptar. Një pjesë e 6% që kultura ndan me sportin nuk lidhet drejtpërdrejt me marrëdhëniet Shqipëri-Serbi, por është për shkak të faktit që sportisti shqiptar i kërcimit sëlarti, Izmir Smajlaj fitoi medalje të artë në Kampionatin e Atletikës të organizuar në Beograd.

Grafiku 6

Konotacioni: si u raportuan çështjet

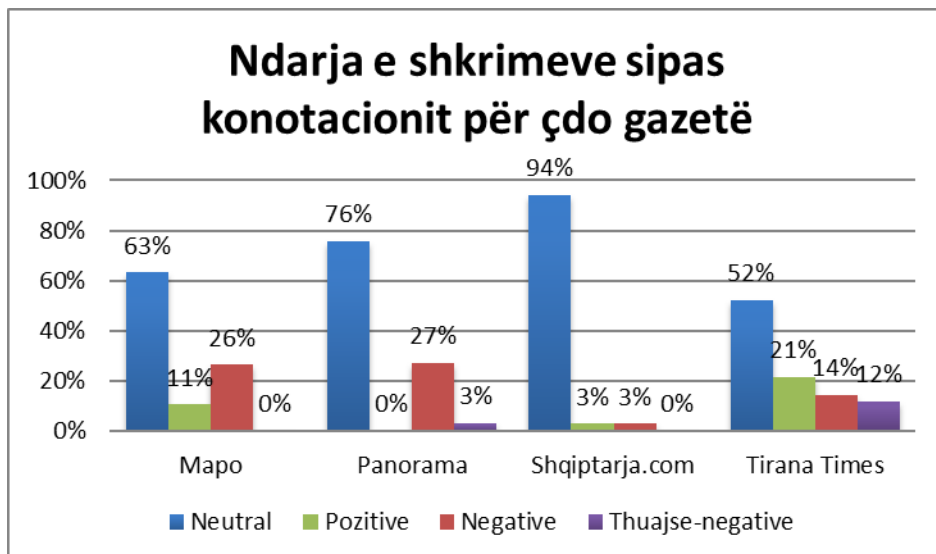
Analiza e numrit të shkrimeve në përgjithësi dhe në veçanti për secilën gazetë dhe analiza e çështjeve kryesore që u raportuan nuk është e mjaftueshme. Për të patur një kuptim më të mirë dhe më të plotë se si shtypi shqiptar raporton lajmet për Serbinë dhe marrëdhëniet Shqipëri-Serbi, është e rëndësishme të analizohet konotacioni i shkrimeve. Në këtë mënyrë mund të përfitojmë një kuptim të çështjeve të ndryshme të raportuara, si janë paraqitur aktorët kryesorë, politikanët, diplomatët, etj. Duke analizuar konotacionin mund të kuptojmë pse është zgjedhur një titull i caktuar ose është përdorur një foto e caktuar. Gjithashtu, përmes konotacionit mund të kuptojmë pikëpamjen e një gazete të caktuar për Serbinë dhe marrëdhëniet Shqipëri-Serbi.

Grafiku 7

Ashtu siç u shpjegua më herët, 131 shkrimet e përfshira në këtë studim u rradhitën në bazë të katër kategorive të konotacionit: neutral (asnjanës), negative, pozitiv dhe thujse-negativ. Ashtu siç tregon grafiku 7 shumica dërrmuese e shkrimeve kishte një konotacion neutral. Në to gjuha e përdorur ishte e moderuar pa shprehur pikëpamjet dhe mendimet e autorit. 16% e shkrimeve kishin një konotacion negative dhe vetëm 9% ishin positive. Shkrimet që kishin

konotacion pozitiv ishin më së shumti për çështje kulturore dhe bashkëpunimin e fundmë ekonomik. Shkrimet që kishin një konotacion negative ishin për çështje më së shumti të lidhura me Kosovën dhe arrestimin e Haradinajt në Francë.

Grafiku 8

Të gjitha gazetat e përfshira në këtë studim kishin një shumicë të konotacionit neutral. *Shqiptarja.com* kishte më shumë se të tjerët, 94% e shkrimeve të saj kishin një konotacion neutral. *Panorama* ishte e dyta me 76% të shkrimeve me konotacion neutral. Gazeta me shkrimet më positive ishte *Tirana Times*, ndërsa gazeta me më pak shkrime positive ishte *Panorama*, që nuk kishte asnjë. *Panorama* dhe *Mapo* ishin gazetat me më shumë shkrime negative, me 27 dhe 26 përqind përkatësisht. Gazeta me më pak konotacion negativ ishte *Shqiptarja.com* me 3%.

Raste studimore

Pasi kemi paraqitur një pamje të përgjithshme të Serbisë dhe marrëdhënieve Serbi-Shqipëri në shtypin shqiptar, kjo pjesë do të japë një vëzhgim më të thellë rreth tre çështjeve specifike të raportuara në periudhën gjashtë mujore që ky studim mbulon. Zgjedhja e rasteve studimore të analizuar është bërë për të dhënë një kuptim të trefishtë të mënyrës se si shtypi shqiptar e raporton Serbinë dhe marrëdhëniet Serbi-Shqipëri. Tre rastet studimore janë: zgjedhjet presidenciale në Serbi, marrëdhëniet Serbi-Shqipëri dhe marrëdhëniet Serbi-Kosovë.

Rasti i parë, ai i zgjedhjeve presidenciale në Serbi mund të na bëjë të kuptojmë se si raportohet në shtypin shqiptar një çështje e brendshme e Serbisë me ndikim të mundshëm mbi të gjithë rajonin. Analiza e rastit të dytë, ajo e marrëdhënieve Shqipëri-Serbi, është një ndër pikat kyçe të këtij studimi. Tregon se sa i interesuar është shtypi shqiptar për këtë çështje. Dhe rasti i tretë, ai i marrëdhënieve Serbi-Kosovë, tregon se një prej gjërave më të rëndësishme kur marrim në konsideratë marrëdhëniet ndërmjet Serbisë dhe Shqipërisë: roli i Kosovës.

1. Çështja e brendshme: zgjedhjet presidenciale në Serbi

Tomislav Nikoliç, President i Serbisë qëkur mundi Boris Tadiçin në raundin e dytë të zgjedhjeve në vitin 2012, vendosi të mos kandidojë për një mandat të dytë. Vendimi i tij ishte i detyruar për shkak se partia më e madhe politike në Serbi, Partia Progresive, e themeluar nga Nikoliç por e drejtuar nga Kryeministri Aleksandar Vuçiç, nuk e mbështeti Nikoliçin për një mandat të dytë. Nikoliç kishte qenë një President i dobët, i lënë në hije nga Kryeministri Vuçiç, megjithëse Serbia është një republik gjysmë-presidenciale. Ndërkohë, Partia Progresive si kandidat për President propozoi vetë kryeministrin Vuçiç. Në këtë mënyrë, qendra e fuqisë politike në Serbi do të zhvendoset nga kryeministri që do të jetë një figurë e dobët, ashtu siç ishte gjatë presidencës së Boris Tadiçit, tek Presidenti i ri.

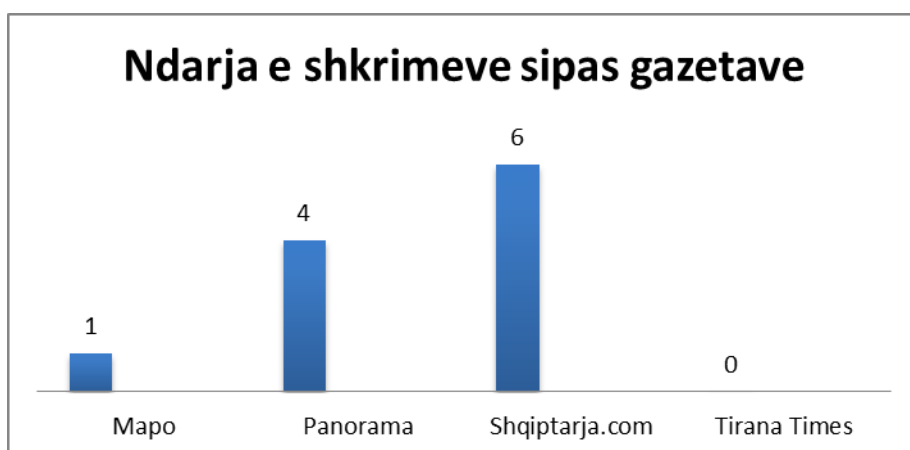
Në zgjedhjet e mbajtura në 2 prill Vuçiç fitoi shumicën absolute që në raundin e parë. Ai mori 55% të votave, ndërkohë që kundërshtari i tij më i afërt ishte Sasha Jankoviç me 16% të votave. Rezultatet e zgjedhjeve presidenciale në Serbi, u ndoqën nga afër në vendet e tjera të rajonit, për shkak të ndikimit që rezultati mund të kishte mbi gjendjen e përgjithshme në Ballkan. Fakti që Vuçiçi ishte favoriti për të fituar do të thoshte se pak do të ndryshonte në politikën e jashtme të Serbisë.

Kjo ishte e rëndësishme dhe për Shqipërinë dhe marrëdhëniet Shqipëri-Serbi, për shkak se Vuçiç dhe kryeministri shqiptar Edi Rama duket se kanë krijuar një marrëdhënie të ngushtë në 2-3 vitet e fundit me mbështetjen edhe të Bashkimit Evropian. Fitorja e Vuçiçit në zgjedhje do të thotë se kjo marrëdhënie vështirë se do të ndryshojë. Përkundrazi, përmirësimet që kanë ndodhur në vitet e fundit në marrëdhëniet ndërmjet dy vendeve, pikërisht edhe për shkak të kësaj marrëdhënieje Rama-Vuçiç, tashmë mund të përforcohen. Rama fitoi shumicën absolute në zgjedhjet

parlamentare të 25 qershorit dhe kështu ka dorë të lirë ta realizojë politikën e jashtme të Shqipërisë ashtu siç dëshiron, ndërkohë që Vuçiç gjithashtu duke u zgjedhur President dhe duke vendosur një figureë të dobët në postin e Kryeministrit, mund të vazhdojë të bëjë të njëjtën gjë me politikën e jashtme të Serbisë. Për shkak të kësaj rëndësie në marrëdhëniet Shqipëri-Serbi, është interesante për të parë se si u paraqitën në median e shkruar shqiptare zgjedhjet presidenciale në Serbi.

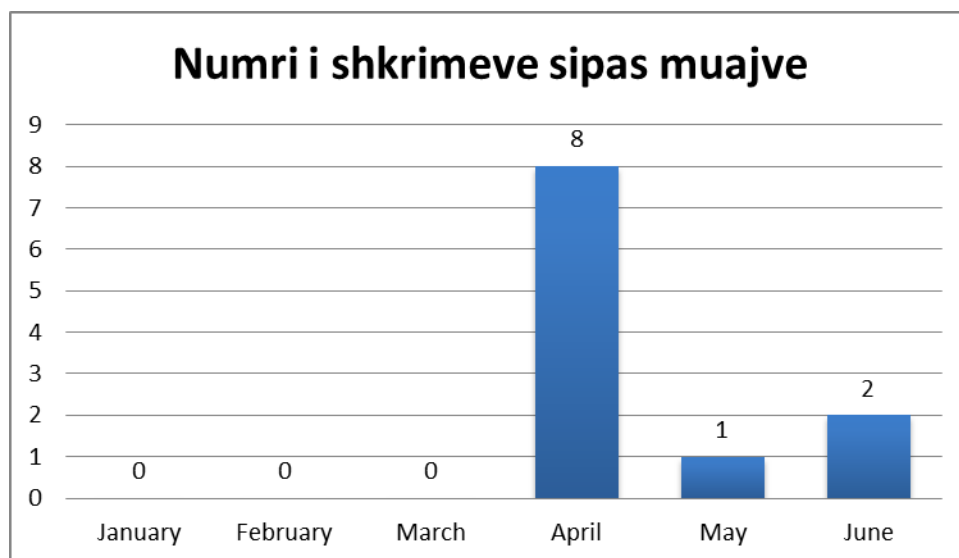
Gjithashtu analiza e kësaj çështjeje na lejon të shikojmë se si pasqyrohet në median shqiptare një çështje e brendshme e Serbisë dhe sa është interesi për çështje të këtij lloji, ndikimi i së cilave shkon përtej kufijve të Serbisë.

Në përgjithësi, media e shkruar shqiptare tregoi pak interes për zgjedhjet presidenciale në Serbi. Vetëm 11 shkrime nga 131 të analizuar në këtë studim ishin për këtë çështje, ndërkohë që një prej gazetave të vëzhguara nga ky studim nuk kishte asnjë shkrim. *Shqiptarja.com* dhe *Panorama* kishin shumicën e shkrimeve, me 6 dhe 4 shkrime përkatësisht. Shumica e tyre ishin një raportim i thjeshtë lajmi. Nuk kishte shkrime të thelluara për zgjedhjet presidenciale në një vend shumë afër me Shqipërinë dhe nuk kishte asnjë shkrim që të shpjegonte rrjedhojat e fitores së Vuçiçit për marrëdhëniet Shqipëri-Serbi. Mund të thuhet se raportimi për këtë çështje ishte përgjithësisht sipërfaqësor.

Grafiku 9

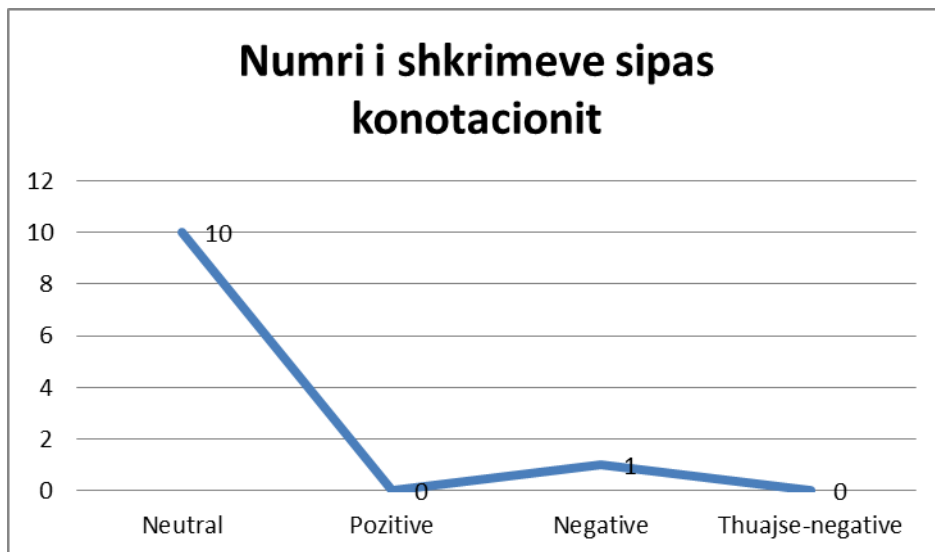
Meqë zgjedhjet u mbajtën në muajin prill, edhe kulmi i raportimit të kësaj çështjeje ishte po në muajin prill me 8 shkrime. Është e kuptueshme që në muajt janar dhe shkurt nuk pati asnjë shkrim, por as në muajin mars, një muaj para zgjedhjeve, nuk kishte asnjë shkrim për këtë çështje në median e shkruar shqiptare të analizuar në këtë studim, për zgjedhjet e ardhshme në Serbi, për kandidatët e mundshëm, etj. Shkrimet në muajt maj dhe qershor ishin më tepër për pasojat e fitores së Vuçiqit në zgjedhje, veçanërisht për kryeministren e re.

Grafiku 10

Konotacioni

Nga 11 shkrimet në median shqiptare, vetëm 1 prej tyre kishte konotacion negativ, në lidhje me gjendjen në Serbi pas zgjedhjeve presidenciale.

Grafiku 11

2. Çështja qendrore: Marrëdhëniet Shqipëri-Serbi

Ashtu siç u përmend dhe më herët në këtë studim, marrëdhëniet ndërmjet Shqipërisë dhe Serbisë janë përmirësuar shumë në vitet e fundit. Kryeministri shqiptar Edi Rama ishte i pari kryeministër shqiptar që vizitonte Beogradin në nëntor të vitit 2014 qysh nga viti i largët 1946 kur për herë të fundit kishte qenë Enver Hoxha. Vizita e Ramës erdhi një muaj pas dronit të famshëm që ndërpreu ndeshjen e futbollit ndërmjet Shqipërisë dhe Serbisë në Beograd dhe nxiti përleshje fizike ndërmjet lojtarëve me njëri-tjetrin dhe ndërmjet lojtarëve shqiptarë dhe tifozëve të cilët u futën në fushë. Sidoqoftë, vizita e Ramës ishte planifikuar përpara ndeshjes dhe nuk u bë për shkak të saj.

Media serbe e interpretoi vizitën e Ramës si një dron të dytë, këtë herë me fjalë, pas atij fizik në stadium.¹² Media shkroi se sjellja e Ramës gjatë vizitës në Beograd ishte një ‘‘provokacija’’ tjetër pas dronit. Ivica Daçiç, Ministri serb i Punëve të Jashtme tha se vizita e Ramës nuk ishte

¹² <http://www.blic.rs/vesti/politika/sest-provokacija-edija-rame-albanski-premijer-ka-verbalni-dron/t1snfm5>

një hap përpara, por “krijoi tensione në të dyja anët”.¹³ Pavarësisht fjalëve të Daçiçit, fakti që kryeministrat e Shqipërisë dhe të Serbisë mund të takohen dhe të diskutojnë lehtësisht për bashkëpunimin e të dy vendeve dhe për gjendjen e përgjithshme në rajon, është një hap i rëndësishëm përpara.

Vizita e dytë zyrtare e Ramës në Serbi u zhvillua në tetor 2016 kur së bashku me kryeministrin serb morën pjesë në Forumin e Sigurisë në Beograd. Pak ditë pas Forumit Rama dhe Vuçiç ishin të pranishëm në qytetin e Nishit në jug të Serbisë në prezantimin e dhomës së përbashkët të tregtisë Shqipëri-Serbi. Të gjitha këto zhvillime paraqesin një gjendje shumë më të relaksuar se disa vite më parë.

Në gjashtë muajt e fundit nuk ka pasur ndonjë çështje të veçantë në marrëdhëniet ndërmjet Shqipërisë dhe Serbisë. Vetëm në muajin janar pati disa deklarata të ashpra kundër njëri-tjetrit për shkak të arrestimit të Haradinajt në Francë dhe të trenit serb Beograd-Mitrovicë. Por këto dy çështje nuk ishin të lidhura drejtpërdrejtë me marrëdhëniet mes Shqipërisë dhe Serbisë. Pas zhvillimeve të rëndësishme të muajve të fundit të vitit 2016, gjysma e parë e 2017-tës ka qenë e qenë në aksin Beograd-Tiranë.

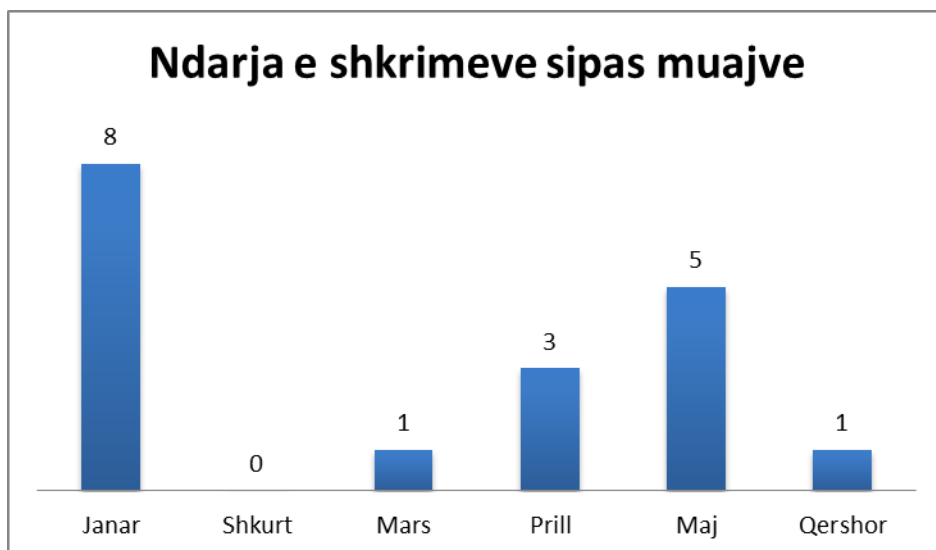
Të dhëna të përgjithshme mbi vëzhgimin

Marrëdhëniet ndërmjet Shqipërisë dhe Serbisë ishin relativisht të pasqyruara në këtë periudhë. Sidoqoftë, nuk pati shumë shkrime në median e shkruar shqiptare siç mund të pritej pas zhvillimeve të fundvitit 2016. Shumica e shkrimeve për marrëdhëniet Shqipëri-Serbi ishin në muajin janar, ndërkohë që në shkurt nuk kishte asnjë dhe në mars dhe qershor vetëm nga një shkrim përkatësisht. Numri më i madh i shkrimeve në muajin janar në krahasim me muajt e tjerë shpjegohet nga arrestimi i Ramush Haradinajt në Francë dhe trenin serb Beograd-Mitrovicë, gjatë të cilave pati disa deklarata të ashpra nga zyrtarët e lartë politikë.

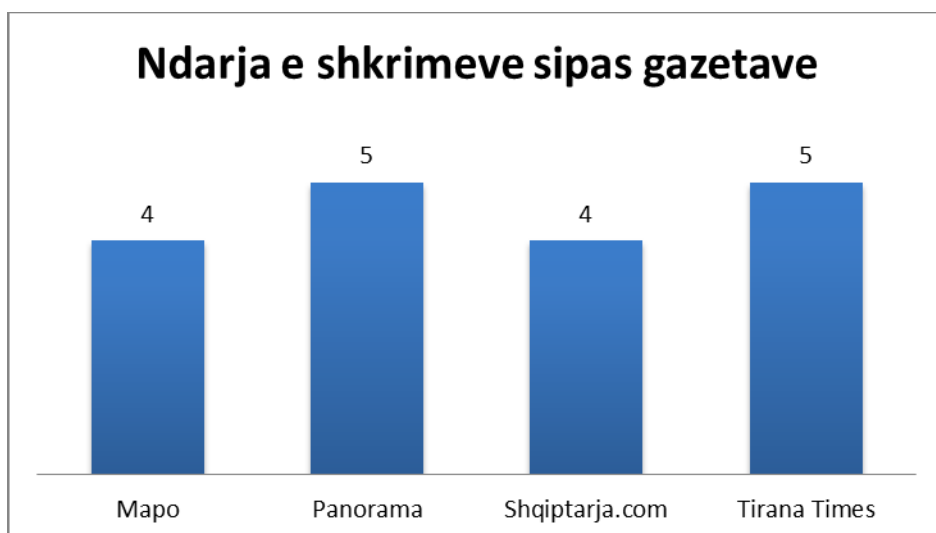
¹³ Po aty.

Grafiku 12

Ashtu siç tregon dhe grafiku 13 më poshtë pati barazi ndërmjet gazetave të ndryshme në lidhje me shkrimet për marrëdhëniet Shqipëri-Serbi. Gazetat *Panorama* dhe *Tirana Times* kanë nga 5 shkrime secila, ndërkohë që gazetat *Mapo* dhe *Shqiptarja.com* nga 4 shkrime.

Grafiku 13

Konotacioni

Në këtë rast analiza e konotacionit të shkrimeve është shumë e rëndësishme pasi na lejon të shikojmë drejtpërdrejtë se si paraqitet Serbia në shtypin e shkruar shqiptar.

Grafiku 14

Më shumë se gjysma e shkrimeve kanë një konotacion neutral (asnjanës), ndërkohë që 17% e shkrimeve kanë konotacion negativ. Pothuajse një e treta e shkrimeve janë pozitive. Konotacioni pozitiv është më së shumti në shkrimet që kanë lidhje me bashkëpunimin kulturor ndërmjet dy vendeve, ndërsa konotacioni negativ përdoret në shkrimet ku marrëdhënia Shqipëri-Serbi lidhet me çështjen e Kosovës dhe ngjarjet në Kosovë.

3. Marrëdhëniet Serbi-Kosovë

Ashtu siç është rasti me marrëdhëniet Shqipëri-Serbi edhe marrëdhëniet Serbi-Kosovë janë përmirësuar shumë vitet e fundit. Dialogu i nivelit më të lartë politik në Bruksel ka çuar në disa

marrëveshje, të cilat përgjithësisht kanë të bëjnë me çështje të jetës së përditshme. Krijimi i Bashkësisë së Komunave Serbe në Kosovë, e dakordësuar në Bruksel, nuk është miratuar ende nga Kuvendi në Prishtinë. Kjo është një çështje që është kritikuar ashpër brenda Kosovës si një përpjekje serbe për të krijuar një Republika Srpska të dytë.

Që kur Aleksandar Vuçiç u bë kryeministër në vitin 2014, njohjet ndërkombëtare të Kosovës kanë ngelur në vend, por kjo është një çështje që ja vlen të shqyrtohet nëse ka qenë rrjedhojë e efikasitetit të politikës së jashtme të Serbisë apo jo. Në gjashtë muajt e fundit nuk ka ndryshuar asgjë e rëndësishme në marrëdhëniet Serbi-Kosovë. Incidenti me trenin serb të drejtuar për në Mitrovicë dhe të mbuluar me mbishkrime nacionaliste dhe arrestimi i Ramush Haradinajt në Francë bazuar mbi një urdhë arresti serb për krime të supozuara lufte, ishin më së shumti shfaqje anësore të një procesi që po vazhdon prej vitesh dhe që synon të përfundojë me një marrëveshje të gjerë mes Serbisë dhe Kosovës. Zgjedhja e Donald Trump si President i Shteteve të Bashkuara të Amerikës krijoi në Serbi disa shpresa për një ndryshim në politikën amerikane në rajon. Në gjashtë muajt e fundit, veçanërisht që nga janari, dialogu në Bruksel ka ngelur në vend dhe Serbia dhe Kosova kanë qenë të shqetësuara nga çështje të brendshme si zgjedhjet kuvendore në Kosovë dhe zgjedhjet presidenciale në Serbi.

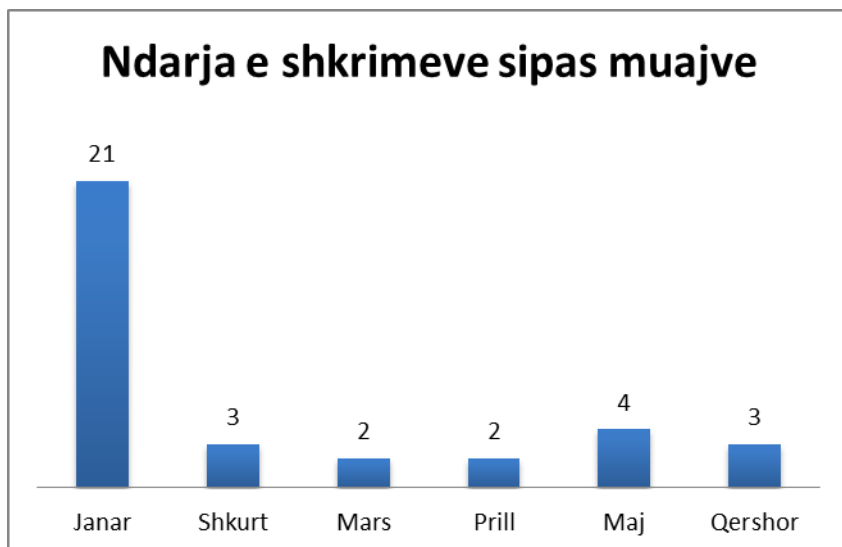
Meqë Shqipëria dhe Serbia nuk kanë një kufi të përbashkët dhe meqë Shqipëria dhe Serbia nuk kanë ndonjë çështje të pazgjidhur ndërmjet tyre, interesi i medias së shkruar shqiptare për Serbinë lidhet më së shumti me çështjen e Kosovës. Për këtë arsye, është e rëndësishme dhe interesante të analizohet se si Serbia paraqitet në këtë marrëdhënie me Kosovën në shtypin shqiptar. Më interesante se matja sasiore është matja cilësore, shqyrtimi i brendësisë së shkrimeve të lidhura me Serbinë dhe Kosovën.

Në periudhën gjashtëmujore që mbulon ky studim, pati plot çështje të lidhura me Serbinë dhe Kosovën që u paraqitën gjerësisht në median shqiptare, veçanërisht në janar.

Të dhëna të përgjithshme sasiore mbi mbulimin

Raportimi i marrëdhënieve Serbi-Kosovë ishte më së shumti i përqëndruar në muajin janar, me 21 shkrime në atë muaj. Kjo shpjegohet prej disa çështjeve të rëndësishme në atë muaj si treni

Beograd-Mitrovicë, reagimet pas arrestimit të Ramush Haradinajt në Francë, muri në pjesën serbe të Mitrovicës në veriun e Kosovës dhe reagimet që këto ngjarje shkaktuan në të dy vendet.

Grafiku 15

Për muajt e tjerë raportimi ishte pothuajse i njëjlojtë, duke lëvizur nga 2 në 4 shkrime për muaj. Kjo tregon se raportimi i marrëdhënieve Serbi-Kosovë në shtypin shqiptar nuk ka një temë të vazhdueshme, por varet nga çështje të caktuara që kapin vëmendjen e gazetave për një periudhë kohe.

Gazeta *Panorama* kishte shumicën e shkrimeve për këtë çështje me 17 shkrime nga 35 gjithsej. *Shqiptarja.com* ishte e dyta me 11 shkrime. Shumica e shkrimeve të *Panorama-s* ishin botuar në janar, 11 nga 17 të tilla, të lidhura me çështjen e trenit Beograd-Mitrovicë dhe arrestimit të Haradinajt.

Grafiku 16

Konotacioni

Ngjashëm me dy rastet e tjera të përshkruara në këtë studim, shumica e shkrimeve kanë një konotacion neutral. Por ndryshe nga rastet e tjera, ky është rasti studimor me më shumë shkrime me konotacion negative, 28%.

Grafiku 17

Gazeta *Panorama* ka botuar më shumë se gjysmën e shkrimeve me konotacion negativ. Disa prej shembujve të shkrimeve me konotacion negative ishin: “Serbët provokojnë me një tren, policia e Kosovës e ndalon”, “Presidenti serb kërcënon me një luftë të re në Kosovë”, “Vuçiq: Prishtina kishte plane ushtarake, ne duam paqen”. Studimi tregon se konotacioni negativ është reagim ndaj disa çështjeve të caktuara, nuk është një tipar i raportimit rreth marrëdhënieve Serbi-Kosovë në shtypin shqiptar. Kjo lloj gjuhe ka për qëllim të tërheqë sa më shumë lexues duke goditur tek ndjeshmëritë e tyre kombëtare për Kosovën dhe rrezikun nga Serbia.

Shkrimi i vetëm me konotacion pozitiv ishte botuar nga *Shqiptarja.com* në qershor: “Kryeministrja serbe flet për një kompromis me Kosovën”.

5. Referencat

Alba Cela, *Albania-Serbia relations in the eyes of the Albanian public 2015*, AIIS, Friedrich Ebert Stiftung, 2015

Blic, *Šest provokacija Edija Rame*, Online: <http://www.blic.rs/vesti/politika/sest-provokacija-edija-rame-albanski-premijer-kao-verbalni-dron/t1snfm5>

Dritan Sulçebe, *Kosovo and the Albanian Kosovo relations in the Albanian printed media 2016*, Albanian Institute for International Studies and Friedrich Ebert Stiftung, Tirana 2016.

Ipsos Marketing, *Public opinion in Serbia - Citizens' attitudes on Albania and Albanians and perception of relations Between peoples and states*, Friedrich Ebert Stiftung, European Movement in Serbia, 2015

Sashenka Lleshaj, Dritan Sulçebe, *Greece and the Albanian-Greek relations in the Albanian printed media 2014*, Albanian Institute for International Studies and Friedrich Ebert Stiftung, Tirana 2014